

Tekijät Otsikko Sivumäärä Aika	Riina Chandi, Tiina Korhonen Valtakunnallisen Rokotusosaamisen koulutuspäivän suunnittelu, toteutus ja arviointi 31 + 6 liitettä 4.12.2015
Tutkinto	Terveystenhoitaja AMK
Koulutusohjelma	Hoitotyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Terveystenhoitotyön suuntautumisvaihtoehto
Ohjaaja	Yliopettaja, TtT Anne Nikula
<p>Opinnäytetyö on osa ROKOKO-hankkeessa viimeistellyn Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuuden implementoinnin tukeminen -hanketta. Hanke on toteutettu yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun, Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen, Turun Ammattikorkeakoulun ja Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa. Hankkeessa on kehitetty verkkopohjainen valtakunnallinen Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa terveystenhoitajien ammattilaisten rokotusosaamista, mahdollistaa luotettavaan tietoon perustuvat rokotuspäätökset, edistää rokotuskattavuutta ja -myöntyvyyttä sekä saavuttaa vähäinen rokotuksilla ehkäistävien tartuntatautien esiintyvyys.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli osallistua 8.9.2015 järjestetyn valtakunnallisen Rokotusosaamisen koulutuspäivän suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Tavoitteena oli järjestää onnistunut koulutustapahtuma. Tapahtuma suunniteltiin yhteistyössä ROKOKO-hankkeen projektiryhmän kanssa. Päävastuu markkinoinnista ja koulutuspäivän sisällöstä oli Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksella. Metropolia Ammattikorkeakoulun vastuulla oli ammattikorkeakoulujen välinen viestintä, käytännön järjestelyt sekä tutkintoon johtavan koulutuksen näkökulman tuominen koulutuspäivän sisältöön rokotusosaamisen kannalta.</p> <p>Opinnäytetyö on toiminnallinen ja se koostuu teoretiseen pohjautuvasta kirjallisesta osuudesta sekä koulutuspäivän käytännön järjestelyiden toteutuksesta. Työn teoreettisessa osuudessa tarkastelimme rokottamista terveysten edistämisen keinona, rokotusosaamista ja onnistuneen tapahtuman järjestämistä. Toiminnallinen osuus koostui koulutuspäivän käytännön järjestelyiden suunnittelusta, toteutuksesta sekä arvioinnista.</p> <p>Toteutimme paperisen palautekyselyn koulutuspäivän käytännön järjestelyistä paikan päällä osallistujille. Palauteen perusteella koulutuspäivän järjestelyt sujuivat hyvin. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos keräsi sähköisellä kyselyllä kaikilta webinaariin osallistujilta palautteen koulutuspäivän sisällöstä. Palauteen mukaan valtakunnallinen Rokotusosaamisen koulutuspäivä koettiin tarpeelliseksi ja aiheet mielenkiintoisiksi.</p> <p>Terveysten ja hyvinvoinnin laitos ja Metropolia Ammattikorkeakoulu voivat jatkossa hyödyntää tämän opinnäytetyön sisältöä ja koulutukseen osallistuneiden palautteita vastaavia koulutuspäiviä järjestettäessä.</p>	
Avainsanat	terveysten edistäminen, rokotusosaaminen, tapahtuman järjestäminen, koulutuspäivä

Authors Title Number of Pages Date	Riina Chandi and Tiina Korhonen Planning, Implementation and Evaluation of a Nationwide Vaccination Competence Training Day 31 + 6 appendices 4 December 2015
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Public Health Nursing
Instructor	Anne Nikula, Principal Lecturer, PhD
<p>The purpose of our final project was to participate in the planning, implementation and evaluation of a Nationwide Vaccination Competence Training Day at the Helsinki Metropolia University of Applied Sciences, Finland. The training day took place on 8th September 2015. The training day was implemented as a webinar.</p> <p>Our main aim was to organize a successful training day. The goal of the training day was to strengthen vaccination competence and knowledge of students and health care professionals. The event was planned in cooperation with The National Institute for Health and Welfare in Finland and Helsinki Metropolia University of Applied Sciences. The National Institute for Health and Welfare in Finland had the primary responsibility for the marketing and the content of the training day. Helsinki Metropolia University of Applied Sciences was responsible for the communication between universities of applied sciences, as well as the practical arrangements.</p> <p>The final project was functional and consisted of a theoretical and a practical part. In the theoretical part of the project, we observed vaccination as a way of promoting health, vaccination competence and ways to arrange a successful event. The practical part of the project consisted of planning and implementing the training day, as well as its evaluation. We prepared a feedback survey of the training day's practical arrangements for the attending participants. The National Institute for Health and Welfare also collected feedback which focused on the content of the training day. Feedback was collected from all participants of webinar.</p> <p>Based on the feedback, the arrangements for the training day were successful. According to the replies we received, the Nationwide Vaccination Competence Training Day was considered necessary and the topics interesting. The National Institute for Health and Welfare and the Helsinki Metropolia University of Applied Sciences will be able to use this final project and the feedback from participants when similar training days are organized.</p>	
Keywords	health promotion, vaccination competence, event organizing, training day

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja toimintaa ohjaavat kysymykset	2
3	ROKOKO-hanke ja Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus	3
3.1	ROKOKO-hankkeen tarkoitus ja tavoite	3
3.2	Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus	4
4	Rokotusosaaminen ja rokottaminen terveyden edistämisen keinoina	5
4.1	Rokotusosaaminen	5
4.2	Rokotusohjaus ja ammatillinen viestintä terveydenhoitajan näkökulmasta	7
4.3	Kansallinen rokotusohjelma ja rokotuskattavuus	8
5	Toiminnallinen opinnäytetyö ja tiedonhaku	11
5.1	Toiminnallisen opinnäytetyön teoriapohja	11
5.2	Tiedonhakuprosessin kuvaus	12
6	Valtakunnallisen Rokotusosaamisen koulutuspäivän suunnittelu	12
6.1	Rokotusosaamisen koulutuspäivän suunnittelu ja markkinointi	12
6.2	Ilmoittautumislomake ja sponsoriyhteistyö	14
6.3	Palautelomakkeen kehittäminen koulutuspäivän käytännön järjestelyistä	16
7	Rokotusosaamisen koulutuspäivän toteutus ja palaute	17
7.1	Rokotusosaamisen koulutuspäivän toteutus	17
7.2	Palaute koulutuspäivän käytännön järjestelyistä	19
7.3	Palaute koulutuspäivän sisällöstä	21
8	Pohdinta	23
8.1	Opinnäytetyöprosessin aikataulu ja eteneminen	23
8.2	Työn toteutumisen arviointi ja jatkokehittämisehdotukset	24
8.3	Oman oppimisen arviointi ja ammatillinen kehittyminen	26
8.4	Eettisyys ja luotettavuus	27
	Lähteet	29

Liitteet

Liite 1. Ilmoittautumislomake

Liite 2. Vahvistusviesti ilmoittautumisesta Rokotusosaamisen koulutuspäivään 8.9.2015

Liite 3. Koulutuspäivän ohjelma

Liite 4. Palautekysely Rokotusosaamisen koulutuspäivän järjestelyistä Metropolian auditoriossa osallistuneille

Liite 5. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen palautekysely webinaarista

Liite 6. Artikkelit Metropolia Ammattikorkeakoulun Rokotusosaamisen kotisivuilla: ”Rokotusosaamisen koulutuspäivä verkkoseminaarina Metropoliasa”

1 Johdanto

Monet tartuntataudit ja niihin liittyvät jälkitaudit, vammautumiset ja kuolemat ovat hävinneet lähes kokonaan Suomesta kansallisen rokotusohjelman ansiosta (THL 2014a). Kansallista rokotusohjelmaa ylläpitää ja kehittää Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) yhdessä Sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Rokotuskattavuus pyritään pitämään riittävän korkealla, jotta taudit voidaan pitää poissa maasta. Kattavuuden laskiessa taudit voivat palata. (STM 2006.) Rokotusosaamiseen kuuluu tiedollisesti ja taidollisesti osaava rokottaja, onnistunut rokotustapahtuma sekä hyvä lopputulos (Nikula 2011: 40). Rokotusosaamisella edistetään rokotusmyönteisyyttä (Nikula – Hupli – Rapola – Leino-Kilpi 2009). On siis tärkeää ylläpitää ja kohottaa rokotusosaamista terveydenhuollon ammattilaisilla, jotta rokotuksin torjuttavat taudit eivät palaisi maahan.

Tämä opinnäytetyö on osa Metropolia Ammattikorkeakoulun koordinoimaa ROKOKO-hanketta. Yhteistyötahoina toimivat Turun Ammattikorkeakoulu, Diakonia-ammattikorkeakoulu sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Rokotusohjelmayksikkö. Hankkeessa on kehitetty verkkopohjainen Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus, joka tarjoaa alan opiskelijoille ja ammattilaisille runsaat tiedot rokottamisesta, eri rokotteista ja tartuntatautien ehkäisystä rokottein. (Metropolia Ammattikorkeakoulu 2014.) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos järjesti hankkeen yhteistyötahojen kanssa ammatissa jo työskenteleville, alan opettajille ja opiskelijoille sekä rokotustoiminnasta vastaaville valtakunnallisen Rokotusosaamisen webinaarin eli verkkoseminaarin 8.9.2015. Koulutuspäivän tavoitteena on vahvistaa valtakunnallisesti rokotusosaamista.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tämän valtakunnallisen Rokotusosaamisen koulutuspäivän suunnittelu, toteutus ja arviointi yhdessä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja ROKOKO-hankkeen projektiryhmän kanssa. Tavoitteena on järjestää onnistunut koulutustapahtuma. Koulutuspäivän pääjärjestäjänä toimii Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tämä opinnäytetyö sisältää teoretietoa rokottamisesta terveyden edistämisen keinona, tarkastelee terveydenhoitajan roolia rokottajana ja yhteiskunnallisena viestijänä, esittelee ROKOKO-hanketta sekä kertoo valtakunnallisen Rokotusosaamisen koulutuspäivän suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Rokotusosaamisen koulutuspäivän käytännön järjestelyiden vastuu ja palautteen kerääminen on opinnäytetyön toiminnallinen osuus.

2 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja toimintaa ohjaavat kysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on suunnitella, toteuttaa ja arvioida valtakunnallinen Rokotusosaamisen koulutuspäivä yhdessä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja ROKOKO-projektityöryhmän kanssa. Tavoitteena on järjestää onnistunut koulutustapahtuma sekä saada palautetta sen käytännön järjestelyistä. Rokotusosaamisen koulutuspäivän tarkoituksena on tuoda rokottamisen parissa toimiville sekä kaikille kiinnostuneille uusien näyttöön perustuva tieto. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden, ammattilaisten sekä sidosryhmien rokotustietämystä ja -osaamista.

Opinnäytetyö on toiminnallinen, eikä siten sisällä varsinaista tutkimuskysymystä tai tutkimusongelmaa (Vilka – Airaksinen 2003: 30). Työtä on viety eteenpäin pohtimalla seuraavia kysymyksiä: Miksi rokottaminen ja rokotusosaaminen ovat tärkeitä terveyden edistämisen kannalta? Mikä on ROKOKO-hanke ja mikä on Rokotusosaamisen koulutuspäivän tarkoitus ja tavoite? Minkälainen on onnistunut koulutuspäivä ja mitä sen suunnittelussa on otettava huomioon?

Opinnäytetyöprosessin suunnittelun tueksi laadimme SWOT-analyysin (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) (taulukko 1). SWOT-analyysi on nelikenttämenetelmä, jota voidaan hyödyntää esimerkiksi hankkeen tai projektin suunnitteluvaiheessa (Ojasalo – Moilanen – Ritalahti 2014: 200). Laadimme SWOT-analyysin, jotta tiedostaisimme paremmin mahdolliset opinnäyteprosessiin vaikuttavat tekijät. Analyysissä on mietitty opinnäytetyön tekijöiden vahvuuksia ja heikkouksia (sisäiset tekijät) sekä opinnäytetyön mahdollisuuksia ja uhkia (ulkoiset tekijät). Omina vahvuusinaamme ovat hyvä motivaatio sekä kiinnostus opinnäytetyön tekoon ja aiheeseen. Aikaisempi työelämäkokemus toi valmiuksia toimia yhteistyössä eri tahojen kanssa. Emme tunteneet toisiamme ennen opinnäytetyön aloitusta ja molemmat ovat perheellisiä: nämä tekijät voivat vaikuttaa opinnäytetyöprosessin onnistumiseen heikentävästi, esimerkiksi henkilökemioiden toimimattomuuden tai perhetilanteista johtuvien aikataulullisten muutosten vuoksi. Opinnäytetyön mahdollisuuksina koemme hankeyhteistyön sekä projektimuotoisen opinnäytetyön tuoman kokemuksen tulevaa työelämää ajatellen. Uhkina opinnäytetyön onnistumiselle ovat aikataulun pitämättömyys sekä sellaiset koulutuspäivän toteutukseen liittyvät muutokset, jotka voisivat vaikuttaa omaan osuuteemme järjestämisessä.

Taulukko 1. SWOT-analyysi opinnäytetyöprosessista.

	Vahvuudet	Heikkoudet
Sisäiset tekijät	<ul style="list-style-type: none"> • tekijöiden motivaatio sekä kiinnostus aiheeseen • työelämäkokemus • terveydenhoitaja-opintojen loppuvaihe 	<ul style="list-style-type: none"> • tuntematon opin- näytetyöpari • opintojen ja perheen yhdistäminen
	Mahdollisuudet	Uhat
Ulkoiset tekijät	<ul style="list-style-type: none"> • ROKOKO-hanke ja sen yhteistyökumppanit • projektityöskente- lyn tuoma kokemus työelämään 	<ul style="list-style-type: none"> • koulutuspäivään liittyvät muutokset • aikataulun pitämät- tömyys

3 ROKOKO-hanke ja Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus

3.1 ROKOKO-hankkeen tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyö on osa ROKOKO-hanketta. Metropolia Ammattikorkeakoulu toteuttaa kehittämistyön yhteistyössä Turun Ammattikorkeakoulun, Diakonia-ammattikorkeakoulun (Helsinki) sekä Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) Rokotusten ja immuunisuojan yksikön kanssa. Hanke on saanut rahoitusta Sosiaali- ja terveysministeriöltä (STM). (Metropolia 2014.) Vuosittain myönnettävä tartuntatautien valvonnan määräraha on harkinnanvarainen ja se perustuu tartuntatautilakiin. Määräraha on tarkoitettu avustamaan hankkeita, jotka liittyvät tartuntatautien ehkäisyyn ja vähentämiseen. Vuonna 2014–2015 yhtenä määrärahan myöntämisen painopisteenä on ollut korkean rokotuskattavuuden ylläpitäminen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2015.) Hankkeessa on kehitetty valtakunnallinen Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus, joka koostuu Rokotusosaamisen perusteista (2 opintopistettä), Rokotusosaamisen syventävistä opinnoista (1 opintopiste) ja osaamista mittavista tenteistä (Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus 3 op -esite).

ROKOKO – hankkeessa on ollut kolme vaihetta: ROKOKO I -Rokotusosaamisen toimintamalli ja mittari, ROKOKO II -Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuuden implementointi ja levittäminen sekä osaamismittarin kehittäminen sekä ROKOKO III -ROKOKO-hankkeessa viimeistellyn Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuuden implementoinnin

tukeminen. ROKOKO-hankkeen työryhmään kuuluvat Anne Nikula (TtT, yliopettaja, hankkeen projektipäällikkö, Metropolia Ammattikorkeakoulu), Marja-Riitta Hirvonen (TtM, lehtori, Metropolia Ammattikorkeakoulu), Irmeli Leino (TtK, lehtori, Turun Ammattikorkeakoulu), Annukka Armanto (TtM, lehtori, Diakonia Ammattikorkeakoulu) sekä Ulpu Elonsalo (LL, asiantuntijalääkäri, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos). Hankkeen tarkoituksena on ollut kehittää yhtenäinen valtakunnallinen koulutuskokonaisuus ja rokotusosaamista arvioivat tentit. Tavoitteena on vahvistaa terveydenhuollon ammattilaisten rokotusosaamista ja mahdollistaa luotettavaan tietoon perustuvat rokotuspäätökset, edistää rokotuskattavuutta ja -myöntyvyyttä sekä saavuttaa vähäisen rokotuksilla ehkäistävien tartuntatautien esiintyvyyden. (Nikula ym. 2014: 40–41.)

3.2 Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus

Verkkopohjainen Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus julkistettiin 25.11.2014 Metropolia Ammattikorkeakoulun tiloissa järjestetyssä koulutuspäivässä. Koulutuspäivässä kuultiin hankkeen projektipäällikköä Anne Nikulaa ja rokottamisen asiantuntijoita Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta sekä esiteltiin uusi koulutuskokonaisuus. Verkkotyöskentelyalusta Moodlessa toimiva Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus on ollut hoitotyötä opettavien ammattikorkeakoulujen hyödynnettävissä syksystä 2015 alkaen. Koulutuskokonaisuus koostuu Rokotusosaamisen perusteista (2 opintopistettä) ja syvempää osaamista tarvitseville, kuten terveydenhoitajaopiskelijoille suunnatusta Rokotusosaamisen syventävistä opinnoista (1 opintopiste). (Metropolia 2014).

Rokotusosaamisen perusteet -opintokokonaisuus sisältää rokottamisen tietoperustaa sekä valmistaa korkeatasoiseen rokotusosaamiseen. Tietoperusta–osiossa opiskelijan tavoitteena on oppia perustiedot rokottein ehkäistävästä taudeista, oppia eri rokotetyypit, osata perustella rokottamisen tarpeellisuutta yksilölle sekä yhteiskunnalle, rokottamisen tai rokottamatta jättämisen hyötyjen ja haittojen punnitseminen sekä kansallisen rokotusohjelman ja hankitun immuniteetin syntymisen tuntemus. Osio Rokotusosaamisen syventäminen valmentaa opiskelijaa eri ryhmien, esimerkiksi raskaana olevien, maahanmuuttajien ja matkailijoiden rokottamiseen sekä rokotusten turvallisuuden ja eettisyyden pohtimiseen. (Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus 3 op -esite.) Koulutuskokonaisuuden aikana opiskelija kokoaa tekemistään oppimistehtävistä portfolion ja suorittaa oppimista mittaavan tentin (Metropolia 2014).

Koulutuskokonaisuuden opintokokonaisuuksia pilotoitiin syksystä 2014 kevääseen 2015 ja kokonaisuudessaan otettiin laajemmin käyttöön ammattikorkeakouluissa syksystä 2015 alkaen. Koulutuskokonaisuus on tällä hetkellä käytössä 16 ammattikorkeakoulussa ympäri Suomea ja tavoitteena on saada se käyttöön kaikkiin ammattikorkeakouluihin vuoden 2016 aikana.

4 Rokotusosaaminen ja rokottaminen terveyden edistämisen keinoina

4.1 Rokotusosaaminen

Rokotusosaaminen on laaja kokonaisuus, joka sisältää osaavan rokottajan, taitavan toteutuksen ja sen lopputulokset. (Nikula, Anne 2011: 40) Tartuntatautiasetuksen (786/1986 § 9) mukaan rokotuksia injektiona saa antaa vain lääkäri. Lisäksi koulutuksen omaava terveydenhoitaja, sairaanhoitaja tai kättilö saa antaa rokotuksen lääkärin valvonnassa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittelee rokottajan piirteissä, että rokottajalla tulee olla perustiedot taudeista joita rokotuksilla ehkäistään. Lisäksi rokottajan tulee hallita tiedot rokotteista sekä osattava rokottamisen taidot. Myös tärkeät rokotusturvallisuusasiat on osattava. (THL 2015b.)

Rokottamiseen ja rokotusosaamiseen vaikuttavat rokottajan henkilökohtaiset piirteet, asiakastyön osaaminen, kokemus ja pätevyys. Rokottajan henkilökohtaisia piirteitä ovat rauhallisuus, itsevarmuus, rehellisyys, turvallisuus ja herkkyys aistia asiakasta. (Nikula – Hupli – Rapola – Leino-Kilpi 2009.) On tärkeää tunnistaa rokottajan omat asenteet ja uskomukset rokotteista ja rokottamisesta, koska ne voivat vaikuttaa asiakkaiden halukkuuteen ottaa rokotteita ja hoitohenkilökunnan motivaatioon tarjota niitä (Pielak ym. 2010). Asiakastyön osaamiseen kuuluu kunnioitus asiakasta ja hänen mielipiteitään kohtaan sekä asiakkaan itsemääräämisoikeutta kohtaan. Myös ystävällisyys sekä dialoginen keskustelu huolenaiheista kuuluvat osaavan rokottajan piirteisiin. Rokottajan tulee aina olla laillistettu terveydenhuollon ammattilainen, jolla on tekninen osaaminen rokottamisesta hallussa. (Nikula ym. 2009.)

Ennen rokottamista rokottajan on toimittava asiakaskeskeisesti, kannustettava sekä neuvottava asiakasta. Asiakkaalta tulee kysyä lupa rokottamiseen ja varautua asianmukaisilla työvälineillä sekä mahdollisiin vakaviin haittavaikutuksiin. Rokottamistilanteessa

on luotava turvallinen ympäristö, hallittava oikea rokotustekniikka sekä huolehdittava aseptiikasta. Rokotustilanteen jälkeen on seurattava asiakkaan vointia, keskusteltava mahdollisista haittavaikutuksista sekä kirjattava rokotteen antaminen huolellisesti. (Nikula 2011: 40–41) Rokotusosaamisen kolme pääaluetta ovat luottamuksellisen suhteen luominen rokottajan ja asiakkaan välille, tarve käytännön harjoitteluun ja jatkuvaan koulutukseen sekä asiakkaaseen liittyvät seikat. Hyvät tiedot ja taidot, hyvä asenne ja halukkuus kehittyä rokottajana ovat keskeisiä. (Nikula – Rapola – Hupli – Leino-Kilpi 2009.)

Rokotuksen lopputuloksena ovat välittömät ja pitkäaikaiset tavoitteet. Lyhytaikaisiin tavoitteisiin sisältyvät asiakkaan hyvä tunne rokotuskokemuksesta ja rokottajan kokemus onnistumisesta. Pitkäaikaiset tavoitteet sisältävät asiakaskontaktin jatkuvuuden, asiakkaan positiivisen asenteen ja palautteen sekä rokottajan näyttöön perustuvan toiminnan. (Nikula 2011: 31.)

Rokotusosaamista vahvistavat ja heikentävät tekijät muodostuvat rokottajasta, rokotettavasta, rokotusympäristöstä ja rokottajan koulutuksesta. Vahvistavat ja heikentävät tekijät ovat suurimmaksi osaksi toistensa vastakohtia. Vahva ammattitaito on yksi tärkeimmistä tekijöistä rokotusosaamisessa. (Nikula 2011: 41) Sosiaali- ja terveysministeriön terveyden edistämisen laatusuosituksessa (2006) kuvataan henkilökunnan tärkeyttä terveyden edistämisessä. Osaamisen vahvistaminen on tärkeää ja henkilöstöllä tulee olla joustavat mahdollisuudet täydentää osaamistaan. (STM 2006.)

Rokotusosaamisella edistetään rokotusmyönteisyyttä. Rokottaminen tulisi ymmärtää muunakin kuin injektion pistämisenä, koska se antaa myös suojan monilta tartuntataudeilta ja näin pistäminen on vain pieni osa isoa kokonaisuutta. On pidettävä huolta, että rokotusosaaminen ja -koulutus ovat yhtä korkeatasoisia. Osaavan rokottajan tulisi päivittää osaamistaan jatkuvasti ja olla vihkiytynyt rokottamiselle. Osaava rokottaja pyrkii vaikuttamaan yhteiskunnallisesti. Hän ymmärtää rokottamisen kansanterveyden kohottamisena ja toimii sen mukaisesti. (Nikula ym. 2009.) Nikulan (2011: 52) tutkimuksessa todetaan, että rokotuskokemus kulkee käsi kädessä rokotusosaamisen kanssa. On siis perusteltua kehittää parempia työkaluja rokotusosaamisen kehittämiseen terveydenhoitoalan opiskelijan aikana sekä kouluttaa jo rokottajina toimivien ammattitaitoa säännöllisesti.

4.2 Rokotusohjaus ja ammatillinen viestintä terveydenhoitajan näkökulmasta

Rokotusosaaminen on kaikille rokottajille tärkeää, mutta koska valmistumme terveydenhoitajiksi, tarkastelemme tässä osaavan terveydenhoitajan roolia rokottajana. Terveydenhoitaja on terveyden edistämisen asiantuntija. Terveydenhoitajan työssä tartuntatautien tunnistaminen, ehkäisy, hoito ja rokottaminen ovat keskeisessä asemassa. Osaaminen näissä osa-alueissa voidaan jakaa yleis- ja erityisosaamiseen. Yleisosaamista tarvitsee jokainen terveydenhoitaja, mutta erityisosaaminen on riippuvainen työtehtävistä. Maailman tartuntatautilanteen tunteminen ja erilaisten tiedotuskanavien aktiivinen seuraaminen on tärkeää, koska tartuntatautilanteet muuttuvat nopeasti. (Nikula 2015: 63–64.) Tietoa tulee antaa riittävästi niin rokotteesta kuin taudeistakin, joita vastaan rokotetaan. Osaava terveydenhoitaja taitaa rokotteiden turvallisen säilyttämisen, hallitsee pistostekniikan, luo rokotettavalle miellyttävän rokotustilanteen ja osaa toimia oikein mahdollisen anafylaktisen reaktion ilmetessä. (Moodle-verkkomateriaali.)

Haaralan ja Tervaskanto-Mäentaustan (2015) mukaan asiantuntevalla terveydenhoitajalla on rohkeutta puuttua terveysriskeihin, ottaa vastuuta ja jakaa sitä, kehittää ammatitaitoaan, työtään ja työmenetelmiään. Asiantuntijuuteen kuuluu myös terveysasioiden esille nostaminen ja niihin kantaa ottaminen yhteiskunnallisella tasolla. (Haarala – Tervaskanto-Mäentausta 2015: 15). Terveydenhoitajan tulee osata antaa asianmukaista rokotusohjausta ja ottaa huomioon rokotettavan kyky ottaa vastaan ohjausta. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992 § 3) määrittelee potilaan oikeudet hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon sekä siihen liittyvään kohteluun. Lain mukaan potilaalla on oikeus tiedonsaantiin ja itsemääräämiseen. (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992 § 5–6). Nämä kohdat luovat pohjaa terveydenhuollon ammattilaisen antamalle ohjaukselle.

Ohjausta säätelee kolme pääpiirrettä: asiakkaan ja hoitajan taustatekijät, vuorovaikutteinen ohjaussuhde sekä aktiivinen ja tavoitteellinen toiminta. Ohjaamisen tarkoitus on tukea asiakasta ottamaan vastuuta omasta terveydestään sekä tukea aktiiviseen päätöksentekoon ja toimintaan. Ohjaussuhde on tasa-arvoinen ja tavoitteellinen vuorovaikutussuhde. Terveydenhoitajan tulee mahdollisuuksien mukaan perehtyä asiakkaan taustatekijöihin, jotta ohjauksesta tulee yksilöllistä. Terveydenhoitajan tulee myös tunnistaa omat ajatuksensa, arvonsa ja muut mahdolliset ohjaukseen vaikuttavat tekijät, jotta hän kykenee toimimaan parhaalla mahdollisella asiakasta tukevalla tavalla. (Kynngäs ym. 2007: 25–36.) Rokotusohjausta annettaessa huomioitavaa on esimerkiksi asiakkaan kulttuurilliset ja uskonnolliset taustatekijät sekä rokotuksiin epäilevästi suhtautuvat.

Asiakastyössä on tärkeää kiinnittää huomiota omaan käyttäytymiseen ja viestintään. Sanallisen viestinnän lisäksi tulee huomioida sanaton viestintä, kuten eleet ja ilmeet. Sanattoman viestinnän keinoilla voi ilmaista omaa tulkintaansa ja suhtautumista asiakkaaseen. Välinpitämättömyys, asiakkaan viestien kuulemattomuus tai huomiotta jättäminen, asiakkaan asioiden paremmin tietäminen tai epäluottamuksen osoittaminen asiakasta kohtaan ovat viesteinä selkeästi välittyviä. Asiakkaalle kohtaaminen terveydenhoitajan kanssa on ainutlaatuinen. Terveydenhoitajalla on työpäivän aikana useita asiakaskohtaamisia mutta ammattitaitoon kuuluu keskittyä jokaisen tapaamiseen. Ammattilaisen viestinnän on oltava harkintaan perustuvaa, pohjautuen kunkin asiakastilanteen tarkoitukseen ja tavoitteeseen. Hyvä ja ammatillinen viestintä sisältää hyvät käytöstavat ja aidon läsnäolon. Terveydenhoitajan tulisi omata ammatillista herkkyyttä, johon kuuluu kyky ymmärtää itsessä, asiakkaassa ja viestintätilanteessa huomioitavia tekijöitä sekä niiden mukaisesti sovittaa omaa ohjausta ja viestintää. Viestinnän on oltava vastuullista, koska sen avulla välitetään tietoa asiakkaan terveydestä ja hyvinvoinnista, vaikutetaan asenteisiin, sekä ohjataan asiakasta valinnoissa. (Roivas – Karjalainen 2013: 105–106, 124.)

4.3 Kansallinen rokotusohjelma ja rokotuskattavuus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lakisääteinen tehtävä on seurata rokotuskattavuutta. Tällä saadaan tietoa, kuinka suuri osa väestöstä määritellystä ikä- tai riskiryhmästä on saanut rokotteen. Kun rokotuskattavuus pysyy korkealla, voidaan torjuttava tauti pitää poissa maasta. Kattavuuden laskiessa taudit voivat palata. (STM 2006.) THL on julkaissut vuodesta 2013 lähtien terveystieteellisiä raportteja rokotuskattavuudesta. Lisäksi se on perustamassa valtakunnallista rokotusrekisteriä, jolloin tiedot saadaan ajantasaisemmiksi. Valtakunnallisen rokotusrekisterin avulla on mahdollista arvioida kansallisen rokotusohjelman kattavuutta, turvallisuutta ja vaikuttavuutta. Etenkin vaikutusten seurantaan voidaan keskittyä paremmin yhdessä kuntien terveydenhuollon kanssa. (THL 2014a.) Kansallisessa rokotusohjelmassa olevien rokotteiden rokotuskattavuus vuonna 2013 on ollut 93–98 prosenttia riippuen rokotteesta (World Health Organization, WHO 2015). Vuonna 2009 syntyneistä lapsista kaikki rokotusohjelman mukaiset rokotukset oli saanut 95 prosenttia. Vain kahdeltatoista lapselta ei löytynyt rokotemerkintöjä ollenkaan. (THL 2014b.)

Kansallisen rokotusohjelman (Taulukot 2a ja 2b) ansiosta Suomessa ei enää tavata useimpia tartuntatauteja eikä sen myötä niihin liittyneitä jälkitauteja. Myös vammautumiset ja kuolemat ovat hävinneet lähes kokonaan. (THL 2014a). Rokotusohjelman tarkoitus on suojata koko väestöä mahdollisimman hyvin torjuttuja tauteja vastaan. Ohjelman ylläpito ja kehittäminen ovat keskeisen tärkeitä tartuntatautien torjunnassa. Merkittävänä haasteena onkin ylläpitää korkeaa rokotuskattavuutta sekä rokotusmyöntyvyyttä. (STM 2006.) Rokote suojaa sekä rokotettavaa että hänen läheisiään. Laumasuoja syntyy kun rokotettu ei sairastu itse eikä tartuta muita. Näin myös erilaisista syistä rokottamattomat saavat epäsuoraa suojaa muiden rokotuksista. (THL 2014a.)

Taulukko 2a. Kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset lapsille ja nuorille (THL 2014c).

Suosittelava rokotusikä	Rokote	Lyhenteiden selitteet
2 kk	Rotavirus	
3 kk	DTaP-IPV-Hib PCV10 Rotavirus	DTaP-IPV-Hib: kurkkumätä (diphtheria = D), jäykkäkouristus (tetanus = T), soluton hinkuyskä (acellular pertussis = aP), polio (IPV),
5 kk	DTaP-IPV-Hib PCV10 Rotavirus	Haemophilus influenzae tyyppi b (Hib) PCV10: pneumokokki-konjugaatti
12 kk	DTaP-IPV-Hib PCV10	
12–18 kk	MPR	tuhkarokko (morbilli = M), sikotauti (parotitis = P)- ja vihurirokko (rubella = R)
6–35 kk	Kausi-influenssa (vuosittain)	
4 v.	DTaP-IPV	kurkkumätä (D), jäykkäkouristus (T), soluton hinkuyskä (aP) ja polio (IPV)
6 v.	MPR	tuhkarokko (morbilli = M), sikotauti (parotitis = P) ja vihurirokko (rubella = R)
11–15 v. tytöt	HPV	papilloomavirusrokote (human papillomavirus)
14–15 v.	dtap	kurkkumätä (d), jäykkäkouristus (t), soluton hinkuyskä (ap)

Taulukko 2b. Kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset aikuisille (THL 2014c).

Suosittelava rokotusväli	Rokote	Lyhenteiden selitteet
10 vuotta	dt	kurkkumätä (d), jäykkäkouristus (t)
Tehoste riskialueille lähteville, sieltä saapuville sekä heidän lähipiirilleen	IPV	polio
Suoja kahden rokoteannoksen tai sairastettujen tautien jälkeen. Puutteellinen suoja täydennetään.	MPR	tuhkarokko (morbilli = M), sikotauti (parotitis = P) ja vihurirokko (rubella = R)

Oheiset taulukot sisältävät kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotteet lapsille ja nuorille sekä aikuisille. Riskiryhmille lisäksi tarjolla olevien rokotteiden tarve arvioidaan yksilöllisesti. Raskaana oleville, varusmiehille ja muille erikoisryhmille on omat suositukset.

Rokotusohjelmaa sekä rokotteita koskevasta lainsäädännöstä vastaa Sosiaali- ja terveysministeriö (STM). Kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset tarjotaan kaikille ilmaiseksi. Lisäksi on mahdollista ottaa muita rokotuksia maksullisena. Rokotteita ja rokottamista säätelee lääkelaki ja -asetus, tartuntatautilaki sekä Sosiaali- ja terveysministeriön asetus. Kansallisen rokotusohjelman mukaisten rokotusten käytännön järjestäminen kuuluu kunnille, mutta rokotteet hankitaan valtion kustannuksella. Tartuntatautien vastustamistyön ja rokotusten asiantuntijalaitoksena toimii Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. THL kehittää ja arvioi kansallista rokotusohjelmaa sekä huolehtii korkean rokotuskattavuuden säilyttämisestä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos esittää mahdolliset muutokset rokotusohjelmaan ja Sosiaali- ja terveysministeriön kannan mukaan eduskunta joko hyväksyy tai hylkää esityksen. Mahdollisten uusien rokotteiden hankinnasta, niiden jakelusta sekä uusista ohjeistuksista kunnille vastaa THL. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014.) Rokoteasiantuntijaryhmän määrittelemien ehtojen mukaan yleiseen rokotusohjelmaan mukaan otettavan rokotteen on oltava sekä yksilö- että kansanterveystasolla turvallinen, rokotteesta saatavan hyödyn ja taloudellisen panostuksen on oltava toistensa suhteen kohtuullinen sekä laajalla rokottamisella saatu tautien väheneminen on oltava kansanterveydellisesti merkittävää (Hermanson 2012).

5 Toiminnallinen opinnäytetyö ja tiedonhaku

5.1 Toiminnallisen opinnäytetyön teoriapohja

Toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistetään käytännön toteutus ja sen lisäksi kirjallinen osa, joka pohjautuu teorian tietoon. Käytännön menetelmät ovat laajempia kuin tutkimuksellisessa työssä. Toiminnallisenkin opinnäytetyön tulisi luoda jotain uutta. Toimintasuunnitelman avulla on tarkoitus jäsentää toiminnallisen opinnäytetyön aihetta ja arvioida aikataulua. Aihetta ideoidessa ja tarkasteltaessa on tärkeää tutustua eri lähteisiin: aiheeseen liittyvä kirjallisuus, internetlähteet, aiemmat tutkimukset sekä ajankohtainen keskustelu. Opinnäytetyön aihe sekä tavoitteet on oltava perusteltavissa ja usein työ onkin työelämälähtöinen. Toiminnalliseen opinnäytetyöhön ei yleensä kuulu tutkimuskysymyksen tai tutkimusongelman esittäminen. Työtä suunniteltaessa on kuitenkin hyvä esittää itsellensä kysymyksiä, jotka auttavat hahmottamaan jo olemassa olevaa tietoperustaa aiheesta sekä tarkentavat tekijälleen opinnäytetyön tarkoitusta ja tavoitetta. Toimintasuunnitelmaan kirjataan opinnäytetyön aikataulu sekä miten tavoitteeseen päästään. Toiminnallisen opinnäytetyön toteuttamistapana voi olla esimerkiksi oppaan tai ohjeistuksen sisällön tuottaminen tai tapahtuman järjestäminen. Mahdolliset kustannukset on otettava huomioon. (Vilka – Airaksinen 2003: 26–28, 46, 57.)

Tekstinä toiminnallisen opinnäytetyön raportti muistuttaa kertomusta, jonka olennainen osa on opinnäytetyön tuotos. Raportin jäsentely todennäköisesti muuttuu useasti työn edetessä eikä alkusuunnitelmasta tulisi pitää liian tiukasti kiinni. Raportissa tulee käsitellä konkreettisen tuotoksen saavuttamiseksi käytetyt keinot sekä kerrottava ne seikat, jotka vaikuttavat toiminnallisen osuuden valmistamisen ja työn merkityksen ymmärtämiseen. Tapahtumaa järjestettäessä raportissa tulisi ilmetä itse ohjelma ja sitä koskevat ratkaisut, tapahtuman tiedottaminen ja ilmoittautumista koskevat seikat sekä kutsuprosessi ja sopimukset. Työn taustat ja tavoitteet, aikaansaannokset ja tulokset, työn kulku eri vaiheineen sekä johtopäätökset tulee olla selostettuna raportissa. Raportin tulee sisältää myös arviointi. Objektiviivisen arvioinnin saamiseksi olisi hyvä kerätä palautetta esimerkiksi tapahtuman onnistumisesta. Näin oman arvioinnin tueksi saa kohderyhmän mielipiteen. Opinnäytetyön lopputuloksen tulee olla kiinnostava sekä ammatillisesti kehittävä. (Vilka – Airaksinen 2003: 49–55, 82–84, 157.)

5.2 Tiedonhakuprosessin kuvaus

Käytettäviä lähteitä etsiessä pyrittiin valitsemaan mahdollisimman uutta tietoa. Tiedonhaku aloitettiin etsimällä tietoa hankkeesta ja siihen tehdyistä opinnäytetöistä. Hankkeesta etsimme tietoa Metropolia Ammattikorkeakoulun internetsivuilta. Aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä haettiin Theseuksesta. Theseus on verkkosivu, joka sisältää kaikkien Suomen ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut. Haku rajattiin koskemaan Metropolia Ammattikorkeakoulun hoitotyön opinnäytetöitä. Hakutuloksia löytyi 48 hakusanalla ”rokot”.

Rokotusosaamisen tutkimustietoa lähdettiin etsimään Nelli -tiedonhakuportaalin kautta erilaisista tietokannoista. Tiedonhaussa käytettiin Medic -tietokantaa. Hakusanoina olivat ”rokot*” ja ”nikula”. Hakutuloksia oli kahdeksan, joista lähemmin tarkasteltaviksi valikoitui kolme; yksi väitöskirja ja kaksi asiantuntija-artikkelia. CINAHL -tietokannasta etsimme tietoa hakusanoilla ”vaccination” ja ”competence”. Tuloksia oli kahdeksan, joista valikoitui kolme tutkimusartikkelia tarkasteltaviksi. Tietokannoista CINAHL osoittautui hyödylliseksi myös kansainvälisiä julkaisuja etsiessä. Hakusanoilla ”vaccine compliance” ja ”influencing factors” löytyi 9 tulosta, kun haku rajattiin vuosille 2008–2014 ja hakusanojen synonyymit olivat käytössä.

Tapahtuman järjestämisestä etsittiin tietoa kirjastojen tietokannoista. MetCat -tietokannasta löytyi 19 hakutulosta sanoilla ”tapahtuman suunnittelu”. Löydetyistä hakutuloksista valikoitui kaksi teosta luettaviksi. Aiheista toiminnallinen opinnäytetyö sekä tapahtuman järjestäminen päädyimme lähteisiin, jotka ovat 2000-luvun alusta. Kyseiset lähteet osoittautuivat sisällöltään laadukkaiksi ja vastasivat tarpeisiimme. Teimme myös käsihakua Metropolia Ammattikorkeakoulun Tukholmankadun kirjastossa.

6 Valtakunnallisen Rokotusosaamisen koulutuspäivän suunnittelu

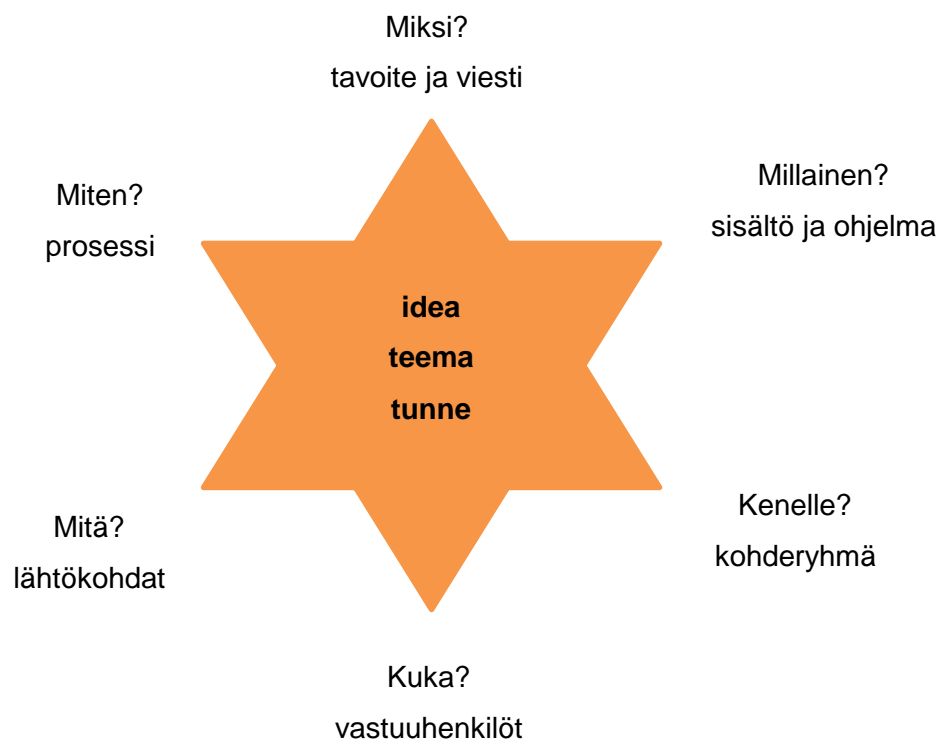
6.1 Rokotusosaamisen koulutuspäivän suunnittelu ja markkinointi

Tapahtuman järjestäminen lähtee aina suunnittelusta. Jo suunnitteluvaiheessa on hyvä miettiä, mitä tapahtumalla tavoitellaan ja mitä toivotaan lopputulokseksi. (Kauhanen – Juurakko – Kauhanen 2002: 36) Rokotusosaamisen valtakunnallinen koulutuspäivä on osa Metropolia Ammattikorkeakoulun koordinoimaa ROKOKO-hanketta. Koulutuspäivän

tavoitteena on vahvistaa osallistujien rokotusosaamista ja -tietämystä. Koulutuspäivä oli suunnattu erityisesti terveydenhuollon asiantuntijoille, hoitotyön opiskelijoille sekä ammattikorkeakoulujen opettajille ja opetuksen suunnittelusta vastaaville.

Tapahtumaa suunniteltaessa voidaan hyödyntää Helena Vallon luomaa Onnistuneen tapahtuman mallia (kuvio 1). Onnistuneen tapahtuman malli® on rekisteröity tavaramerkiksi vuonna 2013 (Vallo – Häyrinen 2014: 15). Malli koostuu kahdesta kolmiosta, strategisesta ja operatiivisesta, jotka yhdessä muodostavat toimintaa ohjaavan tähden. Kolmiosta kumpikin sisältää kolme toimintaa ohjaavaa kysymystä, joihin haetaan vastausta tapahtumaa suunniteltaessa. Aluksi tulee miettiä tarkkaan, miksi tapahtuma järjestetään, kenelle se on suunnattu ja mitä on tarkoitus järjestää. Nämä kolme strategista kysymystä kertovat tapahtuman ideasta, jonka ympärille tapahtuma rakennetaan. Tapahtuman toteutusta suunniteltaessa toimintaa ohjaavat operatiiviset kysymykset: miten tapahtuma toteutetaan, millainen sisältö tapahtumaa ohjaa ja kuka tai ketkä ovat vastuussa. (Vallo – Häyrinen 2014: 103–107.)

Kuvio 1. Onnistuneen tapahtuman malli® (Vallo – Häyrinen 2014: 109).

ROKOKO-hankkeen projektiryhmä piti kokouksia kevään 2015 aikana, joissa alustavasti suunniteltiin tulevan koulutuspäivän sisältöä ja aikataulutusta. Koulutuspäivän järjestämisen päävastuun otti Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. THL vastasi koulutuksen sisällön ja aikataulutuksen suunnittelusta. Lisäksi pohdittiin tapahtuman markkinointia sekä käytännön järjestelyitä. Rokotusosaamisen koulutuspäivän päivämääräksi täsmenlyti 8.9.2015 maaliskuun 2015 alussa ja järjestämispaikaksi päätettiin Metropolia Ammattikorkeakoulun Tukholmankadun toimipisteen auditorio. Tilaisuus suunniteltiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Metropolia Ammattikorkeakoulun yhteistyössä valtakunnalliseksi verkossa toteutettavaksi webinaariksi. Webinaari tarkoittaa internetin kautta tapahtuvaa lähetystä eli verkkoseminaria, jossa katsoja voi seurata tilaisuutta. Menetelmää hyödynnetään esimerkiksi koulutus- ja luentotilaisuuksissa. Koulutus päädyttiin toteuttamaan webinaarina, jotta tavoitettaisiin mahdollisimman suuri osallistujamäärä ja koulutukseen voisi osallistua myös työpaikoilta käsin.

Tärkeä osa tapahtuman suunnittelua on markkinointiviestintä. Markkinointi suunnitellaan kohderyhmän ja markkinoitavan tapahtuman tavoitteiden mukaan ja voi sisältää muun muassa seuraavat markkinointikeinot: tiedottaminen omassa organisaatiossa, mediassa, lehdistössä sekä sosiaalisessa mediassa. (Vallo – Häyrinen 2014: 58.) Rokotusosaamisen koulutuspäivän markkinoinnin päävastuu oli THL:lla, joka uutisoi tapahtumasta internetsivuillaan ja lähetti lisäksi sähköpostitse tiedotteen rokotusyhteistyöhenkilöille. THL on käyttänyt myös muita omia kanaviaan koulutuspäivästä tiedottamiseen. Ammattikorkeakoulujen välisen tiedottamisen vastuu oli Metropolialla ja jokainen ammattikorkeakoulu vastasi omasta sisäisestä viestinnästä. Metropolia informoi tapahtumasta verkkosivuillaan sekä sisäisesti Tuubi-palvelun kautta. Vastaavana henkilönä Metropolian viestinnässä toimi suunnittelija Kati Forsman.

6.2 Ilmoittautumislomake ja sponsoriyhteistyö

Saimme vastuullemme ilmoittautumislomakkeen (liite 1) teon Rokotusosaamisen koulutuspäivää varten. Osallistujien ilmoittautuminen toteutui e-lomakkeen kautta. E-lomakkeen pohjana käytimme koulutuskokonaisuuden julkistamistilaisuuden yhteydessä käytettyä ilmoittautumislomaketta, jonka saimme Metropolian koulutussuunnittelijalta Hanna Ojaselta. Tarvittavien muutosten myötä e-lomake muuntui sopivaksi; lomake ajastettiin ilmoittautumiselle avoimeksi 8.6.–1.9.2015 ja koulutuspäivää koskeva informaatio (aika, paikka, sisältö, kohderyhmä) ilmaistiin lyhyesti. Ilmoittautujilta kysyttiin lomakkeessa nimi, organisaatio, nimike, sähköpostiosoite sekä erikoisruokavalio. Ilmoittautujien

määrä oli tarkoitus rajata e-lomakkeella 150 osallistujan mutta rajaustoimintoa ei ollut. E-lomakkeen kautta ilmoittautuneille suunniteltiin sekä lähetettiin lisäksi sähköpostiviesti ilmoittautumisen vahvistamisesta (liite 2). Vahvistusviestissä kerrottiin ilmoittautumisen olevan vahvistettu sekä kerrattiin koulutuspäivän aika ja paikka. Viestissä kerrottiin saapumisohjeet ja muistutettiin paikalle tulijoita saapumaan ajoissa.

Kilpailutimme tapahtuman kahvitarjoilun koulun tiloissa toimivien kahden palveluntuottajan kesken. Tarjouspyyntöön tulee eritellä kattavasti palvelu, josta tarjousta pyydetään. Tarjouspyynnöstä tulee käydä ilmi tapahtumapaikka, aika, kesto, tarjouspyynnön laatija, palvelun tilaaja sekä tarvittaessa muita olennaisia tietoja. Tarjouspyyntö tehdään yleensä useammille palveluntarjoajille. Kilpailutusta tehdessä tarjouspyynnöt kannattaa pitää samanlaisina. Tarjouspyynnöt tulee aina tehdä kirjallisesti tai sähköisessä muodossa. (Kauhanen – Juurakko – Kauhanen 2002: 73.) Lähetimme tarjouspyynnöt sähköpostitse molemmille palveluntarjoajille. Sähköpostissa ilmeni, mihin tilaisuuteen tarjoi-lua haettiin, kuinka suurelle osallistujamäärälle sekä millaista tarjoilua toivottiin. Tarjouspyynnössä toimme esille, että pyydämme mahdollisen sponsorimme puolesta tarjousta kyseisen tilaisuuden kahvituksen järjestämiseen. Lisäksi kerroimme olevamme opiskeli-joita ja osana opinnäytetyötämme mukana järjestämässä tulevaa tapahtumaa. Päädyimme Metropolian opiskelijakunnan opiskelijapalveluiden kahvilan (Metka Cafe) tarjouskseen. Neuvottelimme kahvituksen hinnan sponsorille sopivaksi. Valintaan vaikutti hinnan lisäksi se, että halusimme tukea Metropolian opiskelijakunnan toimintaa. Sopi-maamme tarjoiluun kuului kahvin ja teen lisäksi kahvileipänä karjalanpiirakka munavoilla, sekä allergisille ja erityisruokavalioidille omat vaihtoehdot.

Sponsoriyhteistyö on parhaimmillaan sekä tapahtumanjärjestäjän että sponsorin toimintaa tukevaa. Tapahtuman mahdollisia sponsoreita kartoitettaessa on syytä miettiä, min-kälaiset yritykset tai organisaatiot voisivat kiinnostua yhteistyöstä; mitä tapahtuma tar-joaa sponsorijaksi ryhtyvälle ja mitä vastineeksi vaaditaan. (Kauhanen – Juurakko – Kauhanen 2002: 70.) Rokotusosaamisen koulutuspäivään haettiin sponsoria tarjoilun järjestämiseen. Lääke- ja rokotevalmistajia ei voitu hakea sponsorijiksi, koska koulutus-päivää on järjestämässä THL, joka on puolueeton asiantuntijalaitos. Mahdollisia spon-soriyhteistyökumppaneita lähdettiin etsimään alan ammattiliitoista. Lähestyimme Suo-men Terveystieteiden tutkimuskeskusta (STHL) sähköpostitse ja saimme positiivisen vastaanoton idealle. Yhdessä STHL:n edustajan kanssa sovimme, että he vastaavat kahvituksen kus-tannuksista ja saavat vastineeksi liiton esittelypisteen koulutukseen. Terveystieteiden tutu-

liitto on terveyden edistämisen asiantuntijajärjestö ja se osallistuu muun muassa terveydenhuollon kansanterveystyön, terveydenhuollon sekä koulutuksen kehittämiseen (Terveydenhoitajaliitto). Liitto on aiemmin julkaissut lehdessään artikkelin Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuudesta ja ollut näin mukana seuraamassa hankkeen etenemistä.

Kokosimme koulutukseen osallistujille materiaalikansiot. Sisällöksi pyysimme Terveydenhoitajaliittoa sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta esitteitä. Terveydenhoitajaliitto antoi käyttöömme liittoaesitteen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos antoi esitteet HPV- ja influenssarokotuksista. Metropolian Ammattikorkeakoululta saimme lisäkoulutuksen esitteen, kansiot sekä muistiinpanovälineet. Lisäksi liitimme kansioon päivän ohjelman (liite 3), kahvilipukkeen sekä tekemämme palautelomakkeen (liite 4).

Rokotusosaamisen koulutuspäivään toivottiin alun perin myös esiintyjää tai esitystä. Pohdimme sopivia esiintyjä tapahtumaan. Ehdimme jo kartoittaa erilaisia vaihtoehtoja sekä olla yhteydessä omiin kontakteihin, kun toukokuussa saimme tiedon, ettei esiintyjälle ole tarvetta.

6.3 Palautelomakkeen kehittäminen koulutuspäivän käytännön järjestelyistä

Kysely on yksi survey -tutkimuksen keskeisimmistä menetelmistä ja sitä käytetään kvantitatiivisissa tutkimuksissa. Kyselylomakkeella voidaan kerätä tietoa esimerkiksi mielipiteistä. (Hirsjärvi 2013: 193–197.) Päätimme kerätä koulutuspäivän käytännön järjestelyistä palautetta, jotta saisimme laajemman arvion omasta toiminnasta ja onnistumisesta sekä kehitysideoita vastaavanlaisia koulutuspäiviä varten. Palautteen kerääminen suunniteltiin toteutettavaksi paperisella kyselylomakkeella paikan päällä osallistujille. Lisäksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos laatii sähköisen palautekyselyn koskien webinaarin sisältöä. Sähköinen palautekysely on tarkoitettu myös niille koulutuspäivään osallistujille, jotka seuraavat koulutuspäivää internetin kautta.

Tekemämme palautelomake (liite 4) koostuu kahdeksasta eri kysymyksestä. Seitsemän ensimmäistä kysymystä ovat väittämiä ja vastausvaihtoehtoina Likertin asteikon mukaisesti 1-5. Likertin asteikko on järjestysasteikko, jota voidaan käyttää esimerkiksi tilastollista kyselyä tehdessä. Kyselyssä esitetään väittämiä, joihin tyypillisesti on viisi eri vastausvaihtoehtoa. On tärkeää, että vastausvaihtoehdot muodostavat selkeän asteikon ääripäästä toiseen, esimerkiksi ”1) täysin samaa mieltä, 2) jokseenkin samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) jokseenkin eri mieltä, 5) täysin eri mieltä”. (Vehkalahti 2008:

35–38). Palautekyselyssä on joukko asenneväittämiä, jotka ilmaisevat myönteistä, kielteistä tai neutraalia asennetta kyseiseen väittämään. Palautelomakkeen laadinnassa otettiin huomioon vastaamisen vaivattomuus ja lomakkeiden analysoimiseen käytettävissä olevat resurssit.

Palautelomakkeen väittämät käsittelevät koulutuspäivän käytännön toimintaa ja sujuvuutta. Alussa kysymme ilmoittautumisen helppoudesta sekä sujuvuudesta. Ensimmäinen väittämä käsittelee e-lomakkeella ilmoittautumisen helppoutta. Seuraavassa väittämässä on tiedusteltu paikan päällä ilmoittautumisen sujuvuutta koulutuspäivänä. Kolmas ja neljäs väittämä koskevat lounas- sekä kahvitusjärjestelyjen sujuvuutta. Lomakkeessa kysytään myös materiaalikansion hyödyllisyydestä. Loput kaksi väittämää koskevat taukojen riittävyttä sekä pituuden sopivuutta. Viimeinen kysymys on avoin kysymys, jossa saa antaa vapaasti palautetta.

7 Rokotusosaamisen koulutuspäivän toteutus ja palaute

7.1 Rokotusosaamisen koulutuspäivän toteutus

Rokotusosaamisen koulutuspäivä koostui neljästä eri aihekokonaisuudesta: rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus osaksi opetussuunnitelmia, rokotusosaamisen peruspilarit, eväitä rokotuksiin epäilevästi suhtautuvan kohtaamiseen sekä rokotuksista suojaa sinulle ja potilaillesi. Ensimmäisessä koulutusosiossa avattiin koulutuspäivä sekä kerrottiin ROKOKO-hankkeen kehittämästä koulutuskokonaisuudesta sekä sen käyttöön otosta ammattikorkeakoulujen ja opiskelijoiden kannalta. Rokotusosaamisen peruspilarit-osiossa oli asiaa rokottajan osaamisesta, rokotteiden säilyvyydestä sekä rokotuksien kirjaamisesta. Iltapäivällä kolmannessa koulutusosiossa saatiin eväitä rokotuksiin epäilevästi suhtautuvien kohtaamiseen. Luennoilla käsiteltiin rokottamattomuutta yksilön ja yhteisön kannalta, keskusteltiin haittavaikutuksista sekä haittavaikutusten ilmoitusjärjestelmästä ja seurantakeinoista. Koulutuspäivän viimeisessä osiossa luennottiin rokotteiden tuomasta suojasta niin työntekijöille kuin potilaillekin, hepatiitti-b-rokotuksista terveydenhuollon opiskelijoille sekä rokotusten järjestämisestä. Luennoitsijoina päivässä olivat Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta asiantuntijalääkäri Ulpu Elonsalo, ylilääkäri Tuija Leino, ylilääkäri Hanna Nohynek, ylilääkäri Taneli Puumalainen sekä terveydenhoitajat

Nina Strömberg ja Susanna Jääskeläinen. Muita luennoitsijoita olivat Metropolia Ammatikorkeakoulun yliopettaja Anne Nikula sekä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimeasta ylläkäri Tiina Jaakkola. Etäyhteydellä koulutusta seuranneilla oli myös mahdollisuus lähettää luennoitsijoille aiheesta heränneitä kysymyksiä. Koulutuspäivän luennot videoitiin ja tallenteet ovat nähtävillä THL:n internetsivujen Rokottaminen-osion materiaalipankin koulutusosiossa.

Tilaisuuden osallistujamäärän ylärajaksi oli asetettu 150 henkilöä, jonka lisäksi huomiota tuli ottaa tilaisuuteen kutsutut luennoitsijat sekä muut koulutuspäivän järjestäjiin kuuluvat. Suunniteltuun tilaan mahtuisi yhteensä 160 henkeä. Koulutuspäivään ilmoittautui e-lomakkeen kautta 116 osallistujaa. Paikan päälle saapui yhteensä 106 osallistujaa, joista 20 ei ollut ilmoittautunut etukäteen. No show on termi ihmiselle tai ihmisjoukolla, joka on ilmoittautunut tapahtumaan mutta jääkin syystä tai toisesta saapumatta paikalle. Tapahtuman järjestäjä häviää jokaisen no show -ihmisen myötä kustannuksissa. (Vallo – Häyrynen 2014: 128.) Tarjoilun järjestäjälle oli velvollisuus ilmoittaa tarvittavien tarjoiluiden määrä seitsemän arkipäivää ennen tapahtumaa. Ilmoittautuminen ei ollut päättynyt vielä ja arvioimme koulutukseen osallistujien määrän hieman suuremmaksi kuin se oli sillä hetkellä. Häyrysen ja Vallon (2014: 128) mukaan keskimääräinen no show-prosentti pääkaupunkiseudulla on 20 ja jos prosenttiluku nousee yli 30:een, tulee kiinnittää erityistä huomiota poisjäämisprosentin suuruuteen ja siihen mahdollisesti vaikuttaneisiin tekijöihin. Tilaisuuden no show -prosentti oli 35. Tässä koulutuksessa ylimääräisiä kustannuksia aiheutti reiluksi arvioitu tarjoiluiden määrä.

Koulutuspäivän ensimmäinen luento alkoi kello 8.30. Olimme kello 7.30 lähtien Metropolian aulassa ottamassa ilmoittautumisia vastaan. Osallistujien vastaanottamisen tulee olla sujuvaa, ystävällistä sekä palveluultista. Ilmoittautumispisteessä jaetaan mahdollinen materiaali, tapahtuman ohjelma sekä muistiinpanovälineet. (Vallo – Häyrynen 2014: 179.) Olimme varanneet pöydän käyttöömmä ja tehneet tulosteet ilmoittautumispisteeseen. Ilmoittautujat saivat materiaalikansion ja heidät ohjattiin auditorioon, kerroimme myös lyhyesti iltapäivän kahvituksen toteutumisesta. Ensimmäisen luennon alkamisen jälkeen vielä muutama ilmoittautuja saapui, mutta muuten ilmoittautuminen sujui hyvin ja nopeasti. Itse pääsimme osallistumaan koulutukseen kello 9.15 alkavan tauon jälkeen. Jätimme vielä ilmoittautumispisteelle lomakkeen mahdollisten saapujien varalta.

Olimme varanneet Terveystieteiden tutkimuskeskuksen edustajalle esittelypöydän valmiiksi vahtimestareiden kautta. Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta saapui paikalle liiton edustaja Tarja Leinonen

heti aamusta ja oli opiskelijoiden sekä muiden koulutuspäivään osallistujien tavattavissa iltapäivään saakka. Paikalla oli myös liiton kehittämispäällikkö Aija Saarinen, joka piti pienen puheenvuoron ennen iltapäiväkahvia.

Luentojen välissä oli omakustanteinen lounastauko kello 11–12. Lounaan jälkeinen koulutusosio kesti kaksi tuntia, jonka jälkeen pidettiin puolen tunnin mittainen kahvitauko. Iltapäiväkahvin varsinaisen toteutuksen järjesti Metka Cafen henkilökunta. Kahvit oli ala-aulassa, josta koulutuspäivään osallistujat saivat hakea kahvia tai teetä sekä karjalanpiirakan kahvilipuketta vastaan. Koulutukseen osallistujat olivat saaneet ilmoittautumisen yhteydessä kansion, jossa oli välissä kahvilipuke. Kahvilipukkeella pyrimme varmistamaan, että tarjoilu kohdistui vain koulutuspäivään osallistujille. Koulutuspäivä päättyi suunnitelman mukaisesti kello 15.30. Koulutuspäivän päätyttyä jaoimme halukkaille osallistujille todistukset koulutuksesta. Osallistujat saivat jättää täyttämänsä palautelomakkeen palautelaatikkoon poistuessaan auditoriosta. Metropolia Ammattikorkeakoulun suunnittelija Kati Forsman teki artikkelin (liite 6) koulutuspäivästä.

7.2 Palaute koulutuspäivän käytännön järjestelyistä

Keräsimme koulutuspäivän käytännön järjestelyistä palautetta paperisilla lomakkeilla koulutuspäivään Metropolian auditoriossa osallistuneilta (n=106). Palautetta antoi 68 osallistujaa (72 %). Tulokset analysoitiin IBM SPSS Statistics 21 -tilastointiohjelmalla. Vastaajista suurin osa (94 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä ilmoittautumisen helppoudesta e-lomakkeella. Paikan päällä ilmoittautumisen koki 92 % täysin tai jokseenkin sujuvaksi. Vastanneista 90 % oli täysin tai jokseenkin tyytyväinen lounasjärjestelyiden sujuvuuteen. Kahvitarjoilu oli täysin tai jokseenkin sujuvaa 89 % mielestä vastaajista. Kysymykseen materiaalikansion hyödyllisyydestä 41 % vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä. Puolet vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Suurin osa (82 %) oli sitä mieltä, että taukoja oli riittävästi. Myös taukojen pituuteen oltiin täysin tai jokseenkin tyytyväisiä (93 %). (taulukko 3.)

Taulukko 3. Osallistujien arvio koulutuspäivän järjestelyistä.

	Täysin eri mieltä % (n)	Jokseenkin eri mieltä % (n)	Ei samaa eikä eri mieltä % (n)	Jokseenkin samaa mieltä % (n)	Täysin samaa mieltä % (n)
E-lomake helppo	1,5 (1)	0	4,6 (3)	18,5 (12)	75,4 (49)
Ilmoittautuminen sujuvaa	0	0	7,8 (5)	9,4 (6)	82,8 (53)
Lounas sujuvaa	0	0	10,3 (7)	44,1 (30)	45,6 (31)
Kahvitarjoilu sujuvaa	0	1,6 (1)	9,5 (6)	41,3 (26)	47,6 (30)
Materiaalikansio hyödyllinen	1,5 (1)	7,4 (5)	41,2 (28)	35,3 (24)	14,7 (10)
Taukoja riittävästi	0	4,4 (3)	13,2 (9)	33,8 (23)	48,5 (33)
Taukojen pituus sopiva	0	2,9 (2)	4,4 (3)	32,4 (22)	60,3 (41)

Poimimme opinnäytetyöhömmme palautelomakkeen avoimeen osioon tulleista palautteista ne, jotka koskivat suoraan koulutuspäivän käytännön järjestelyjä. Avoimessa palautteessa oli myös paljon kommentteja liittyen päivän sisältöön ja luennoitsijoihin. Näitä palautteita emme tässä käsittele, koska palautelomakkeen tarkoitus oli keskittyä käytännön järjestelyihin. Palautelomakkeista saadut käytännön järjestelyjä koskevat kommentit:

”Vahvistus siitä, että oli päässyt koulutukseen, tuli aika myöhään. Työntekijä ei ehdi reagoida koulutuspäivään.”

”Ilmoittautuminen paikan päällä hyvin sujuvaa.”

”Lounasaika hyvä, ei vielä opiskelijaruuhkaa.”

”Lounasravintolan käsidesilaite ei toimi.”

”Terveystieteiden kahvitarjoilu oli loistava, kerrankin oli vegaanit huomioitu hyvin.”

”Konseptipaperi myös ok. ’Mainokset’ periaatteessa turhia, menevät minulta varmasti lukematta roskikseen.”

”Materiaali kaupallista ja samanlainen kuin viimeksi. Muistiinpanovälineet hyvät.”

”Toiseksi viimeinen osa, 2h, oli hieman liian pitkä ilman taukoa.”

”Kahvitauko olisi voinut olla ½ tuntia aiemmin, eli lounaan jälkeinen sessio oli liian pitkä (12–14) ja viimeinen sessio oli taas liian lyhyt.”

”Iltapäiväkahvi olisi voinut olla hieman aikaisemmin.”

”Muutaman minuutin taukojumppa luentosessioiden välissä olisi aina hyvä.”

7.3 Palaute koulutuspäivän sisällöstä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos teki sähköisen palautekyselyn (liite 5) kaikille webinaariin osallistuneille. Kysely oli tarkoitettu sekä paikan päällä osallistujille että verkon kautta koulutusta seuranneille. Palautekysely toteutettiin webpropol-kyselynä ja se oli avoinna 8.-16.9.2015. THL:n palautekyselyn tulosten analysointi on työssämme vain yhtenä osa-alueena ja palautteet käsitellään laajemmin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimesta.

Palautekyselyssä kartoitettiin vastaajan taustatiedot; ammattinimike tai opiskelijastatus, toimipaikka sekä ikä. Koulutuspäivän järjestelyjen osalta kysyttiin, mistä osallistujat saivat tiedot koulutuspäivästä ja olivatko ohjeet verkkoseminaariin osallistumisesta riittävät. Koulutuspäivän ohjelmakokonaisuutta pyydettiin arvioimaan asteikolla 1-5 (1=teoreettinen, 5=käytännönläheinen). Kyselyyn vastaajilta tiedusteltiin, vastasiko ohjelma ennakko-odotuksia hyvin vai huonosti asteikolla 1-5. Vastaajilta tiedusteltiin lisäksi, kuinka hyvin heidän oli mahdollista osallistua verkkoseminaariin työpäivän aikana sekä osallistuivatko he koko päivän ajan. Esitysten sisällön merkitystä pyydettiin arvioimaan työn, opintojen tai tulevan työn kannalta asteikolla 1-5 (1=ei merkitystä, 5=erittäin tärkeä). Vastausvaihtoehtona oli lisäksi ”en osallistunut”. Jokainen luento arvioitiin erikseen. Kyselyn lopussa oli avoimet kysymykset. Kysymyksissä tiedusteltiin, mikä koulutuspäivässä oli antoisinta, mahdollisia luentoaiheivomuksia sekä kehittämisehdotuksia. Kysyttiin myös kiinnostusta osallistua jatkossa THL:n järjestämiin verkkoseminaareihin sekä sopivaa kestoja verkkoseminaarille.

Vastauksia palautekyselyyn saatiin 138 kappaletta. Tulokset saimme THL:n Rokotusyksikön assistentti Johanna Vuorelta. Kyselyyn vastanneista suurin osa (65 %) oli terveydenhoitajia. Seuraavaksi eniten oli sairaanhoitajia (20 %) ja opiskelijoita (12 %). Vastaajien joukossa oli myös viisi opettajaa, neljä apteekissa työskentelevää ammattilaista, kätilö sekä yksi erikoislääkäri.

Kysymykseen mistä tieto koulutuspäivästä oli saatu, vastasi 137 henkilöä. Suurin osa (31 %) oli saanut tiedon koulutuspäivästä rokotusyhteyshenkilöltä. Esimieheltä tiedon oli saanut 18 % ja ammattikorkeakoulun kautta 15 %. Lähes jokaisen kysymykseen vastanneen mielestä ohjeet verkkoseminaariin osallistumisesta olivat riittävät; vastauksia tuli 134, joista vain kahden mielestä ohjeet eivät olleet riittävät. Kysymyksessä ohjelmakokonaisuuden arvioinnista suurin osa oli mieltänyt sisällön enemmän käytännönläheiseksi

kuin teoreettiseksi. Kysymykseen vastasi 128 henkilöä. Arviointiasteikolla 1-5 (1=teoreettinen ja 5=käytännönläheinen) keskiarvo oli 3,7. Koulutuspäivän ohjelmakokonaisuuden sisältö täytti kyselyyn vastaajien ennako-odotukset melko hyvin. Asteikolla 1-5 (1=huonosti ja 5= hyvin) keskiarvo oli 4,1. Kysymykseen vastaajia oli 137. Verkko-seminaariin osallistumisen työpäivän aikana helpoksi tai melko helpoksi koki kysymykseen vastaajista 87 %. Vastauksia kysymykseen saatiin 123 kappaletta. Vastaajista 76 % osallistui verkko-seminaariin koko koulutuspäivän ajan. Kysymykseen verkko-seminaariin osallistumisesta vastasi 127 henkilöä. Verkko-seminaaria seurasi yksin 56 %, työpisteessä tai oppilaitoksessa järjestetyssä yhteisessä tilaisuudessa 31 % ja paikan päällä Metropolia Ammattikorkeakoululla 13 %. Kysymykseen vastasi 133 henkilöä.

Koulutuspäivän ensimmäinen luentokokonaisuus, rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus osaksi opetussuunnitelmia, arvioitiin melko tärkeäksi työn, opintojen tai tulevan työn kannalta. Asteikolla 1-5 (1 = ei merkitystä ja 5 = erittäin tärkeä) keskiarvo oli 4,2. Luentokokonaisuus rokotusosaamisen peruspilareista arvioitiin erittäin tärkeäksi keskiarvolla 4,8. Kokonaisuus, jossa saatiin neuvoja rokotuksiin epäilevästi suhtautuvan kohtaamiseen, sai keskiarvoksi 4,7. Muilta osin kokonaisuus koettiin erittäin tärkeäksi mutta luento haittavaikutusten seurantakeinoista sai hieman matalamman keskiarvon (4,5) kuin muut kokonaisuuden luennot. Viimeinen luentokokonaisuus, jossa käsiteltiin rokotusten tuomaa suojaa ammattilaiselle ja potilaille, on koettu erittäin tärkeäksi keskiarvolla 4,7. Esitysten sisällön arvioinnissa oli myös vastausvaihtoehto ”en osallistunut”. Luentokokonaisuudet koostuivat useasta osiosta ja osa vastaajista ei ole osallistunut kaikkiin luentoihin. Tästä syystä ei voi ilmoittaa tarkkaa vastaajamäärää koko luentokokonaisuudelle.

Kaikkia kyselyyn vastanneita kiinnostaisi osallistua jatkossa THL:n järjestämiin verkko-seminaareihin. Vastanneista 78 % arvioi 2-3 tunnin pituisen verkko-seminaarin helposti osallistuttavaksi. Kyselylomakkeen avoimessa osiossa oli paljon palautetta, luentoaihe-toivomuksia ja kehittämissuhteita. Palaute on hyödyksi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselle suunnitellussa tulevia verkko-seminaareja ja koulutuksia. Vastausten pohjalta arvioimme, että valtakunnallinen Rokotusosaamisen koulutuspäivä on koettu tarpeelliseksi ja aiheet mielenkiintoisiksi.

8 Pohdinta

8.1 Opinnäytetyöprosessin aikataulu ja eteneminen

Opinnäytetyöprosessi alkoi joulukuussa 2014, kun haimme mukaan hankkeeseen. Varsinainen työn suunnittelu alkoi tammikuussa 2015, jolloin tapasimme ensimmäisen kerran ohjaajamme Anne Nikulan kanssa. Tapaamisessa keskusteltiin opinnäytetyön yleisellä tasolla ja esiteltiin hiukan hanketta kokonaisuutena. Tästä opinnäytetyön eteneminen lähti liikkeelle. Perehdyimme aiheeseen tehtyjen opinnäytetöiden kautta, etsimme tutkimusartikkeleita ja muita lähteitä tietokannoista ja käsihaulla. Työn tarkoitusta ja tavoitetta määriteltiin alustavasti. Tapasimme ohjaajan kanssa vielä kerran ennen aihe-seminaria ja palautteen perusteella lähdimme etsimään lisää lähteitä ja kirjoittamaan teoriaosuutta työhön.

Aiheseminaari pidettiin helmikuun lopulla ja tähän mennessä olimme saaneet hyvän pohjan tulevaa työtä varten muodostettua. Hyväksytyt aihesuunnitelman jälkeen alkoi työsuunnitelman kirjoitus ja tulevan Rokotusosaamisen koulutuspäivän rungon hahmotelu sekä oman osuutemme suunnittelu. Kirjoittamisen tueksi kävimme Työsuunnitelman kirjoittaminen-pajassa, josta saimme neuvoja opinnäytetyön suunnitelmavaiheeseen. Kirjoitimme työsuunnitelmaa yhdessä ja erikseen sekä suunnittelimme käytännön asioiden toteutusta. Kartoitimme vaihtoehtoja mahdollisiksi sponsoriyhteistyökumppaneiksi sekä aloitimme palautelomakkeen suunnittelun. Suunnitelmaseminaari toteutui huhtikuussa 2015, jolloin oman työn esittelyn lisäksi toimimme opponenteina toiselle opinnäytetyölle. Ennen kesätaukoa varmistui sponsoriyhteistyö Terveystieteiden tutkimuskeskuksen kanssa ja kahvituksen järjestäminen Metka Cafen kautta. Teimme myös e-lomakkeen valmiiksi ilmoittautumista varten.

Elokuussa 2015 keskityimme koulutuspäivän käytännön asioiden hoitamiseen. Opinnäytetyön teko oli tässä vaiheessa pitkälti sähköpostien lähettämistä sekä koulutuspäivän käytännön asioiden yksityiskohtaista suunnittelua. Osallistuimme myös projektiryhmän kokouksiin. Valtakunnallinen Rokotusosaamisen koulutuspäivä toteutui suunnitelman mukaisesti tiistaina 8.9.2015. Koulutuspäivän jälkeen pääsimme etenemään opinnäytetyön kirjoitusprosessissa. Teimme yhteenvedot palautelomakkeista sekä purimme koulutuspäivän tapahtumat tekstiksi. Osallistuimme lehtori Päivi Leskisen pitämään opinnäytetyön tilastopajaan, jossa saimme ohjausta palautelomakkeen vastausten tilastotau-

lukon tekoa varten. Pidimme Anne Nikulan kanssa ohjauskeskustelun ennen toteutusseminaaria. Toteutusseminaarin jälkeen marraskuussa keskityimme raportin viimeistelyyn sekä kieliopillisiin yksityiskohtiin. Osana opinnäytetyön viimeistelyä kuului myös kypsyysnäyte ja tulosten julkaiseminen Metropolian Ammattikorkeakoulussa sekä työn talentaminen Theseukseen.

8.2 Työn toteutumisen arviointi ja jatkokehittämisehdotukset

Opinnäytetyön tavoitteena oli järjestää onnistunut koulutustapahtuma sekä saada palautetta sen käytännön järjestelyistä. Koemme, että opinnäytetyömme tavoite toteutui ja että lopputulos on laadukas ja monipuolinen kokonaisuus. Yksi opinnäytetyötä eteenpäin vievä kysymys oli, miksi rokottaminen ja rokotusosaaminen ovat tärkeitä terveydenedistämisen kannalta. Tarkastelimme kansallisen rokotusohjelman toteutumista ja merkitystä luvussa Rokotusosaaminen ja rokottaminen terveyden edistämisen keinona. Terveydenhoitaja on työssään avainasemassa terveydenedistäjänä ja hyvä rokotusosaaminen kuuluu ammattitaitoon. Tätä ammattitaitoa pääsimme syventämään myös osallistuessamme järjestettyyn koulutuspäivään. Suunnitteluvaiheessa ohjaavana kysymyksenä oli myös, minkälainen on onnistunut koulutuspäivä ja mitä sen suunnittelussa on otettava huomioon. Teimme työtä koulutuspäivään liittyen järjestelmällisesti ja teoriatietoon pohjautuvasti. Keskustelimme etukäteen yhdessä ja hahmotelimme mielessämme, miltä onnistunut koulutuspäivä näyttää. Pyrimme muodostamaan kokonais kuvan tapahtumasta sekä siihen liittyvistä tekijöistä ja käsittelemään niitä opinnäytetyössämme johdonmukaisesti ja lukijaystävällisesti.

SWOT-analyysi toimii hyvänä välineenä uhkien ja mahdollisuuksien pohdinnassa sekä siitä on apua myös työn loppuvaiheessa arviointia tehdessä. SWOT-analyysissä pohdimme heikkouksia ja vahvuuksia opinnäytetyöntekijöinä. Emme tunteneet toisiamme ennen opinnäytetyön aloitusta. Tämä olisi voinut asettaa haasteita, jos yhteistyö ei olisi toiminut. Löysimme kuitenkin heti alussa yhteisiä vahvuuksia, kuten kiinnostus aiheeseen ja vahva motivaatio työn tekemiseen. Huolenaiheenamme oli opintojen sekä perhelämän yhdistäminen ja sitä kautta uhkana mahdollinen opinnäytetyön aikataulun pettäminen. Onneksi molemmilla on samankaltainen perhetilanne, joten työskentelytapamme olivat yhdenmukaiset ja tasavertaiset. Ajan järjestäminen opinnäytetyön tekemiseen onnistui hyvin ja suunniteltu aikataulu piti. Opinnäytetyön tekijöihin tai opinnäytetyöprosessiin liittyvät uhat ja heikkoudet eivät toteutuneet eivätkä vaikuttaneet negatiivisesti työn

lopputulokseen. Molemmilla opinnäytetyöntekijöillä oli työelämäkokemusta sekä terveydenhoitajaopinnot loppuvaiheessa ja koimme tämän vahvuutena toiminnallisen opinnäytetyön tekemisessä. Edellä mainitut asiat koemme edelleen vahvuudeksemme ja niistä olleen hyötyä koko opinnäytetyöprosessissa. Taustalla opinnäytetyössä oli ROKOKO-hanke ja sen yhteistyökumppanit. Koimme hankkeen projektityöryhmän tuen erittäin hyväksi koko opinnäytetyön ajan, kuten SWOT-analyysiä tehdessä ajattelimme.

E-lomakkeen käyttäminen oli ajoittain haasteellista. Ilmoittautumislomaketta tehdessä e-lomakkeen ominaisuuksissa ei ollut mahdollista rajata ilmoittautuvien lukumäärää. Seurasimme itse osallistujalistan täyttymistä ja olimme valmiita sulkemaan lomakkeen mikäli määrä ylittää suunnitellun. Lähetimme vahvistusviestin jälkikäteen, viikkoa ennen koulutusta. Palautteen perusteella koulutuspäivään osallistumisen vahvistus olisi ollut hyvä laittaa jokaiselle heti ilmoittautumisen yhteydessä. Rokotusosaamisen koulutuspäivään oli alun perin ilmoittautunut e-lomakkeelle 139 henkeä. Moni lähetti sähköpostia, että oli vahingossa ilmoittautunut paikan päälle tulijaksi vaikka tarkoitus oli seurata luentoja verkko-yhteyden kautta. Ilmoittautumislistalta poistettiin ennen koulutuspäivää 23 ilmoittautunutta henkilöä. Lopullinen ilmoittautumismäärä e-lomakkeella oli 116 henkeä ja näistä 30 jätti saapumatta. Ilmoittautumislomakkeessa sekä alkuperäisessä tapahtuman tiedotteessa olisi voinut lukea, ettei tapahtumaan tarvitse ilmoittautua verkosta seurattaessa. Tieto lisättiin vasta jälkikäteen tapahtuman tiedotteeseen. Ilmoittautumislomaketta tehdessä ajattelimme, että ilmoittautujat ymmärtävät ilmoittautumisen tarkoittavan paikan päälle saapumista, sillä lomakkeessa kysyttiin myös mahdollista erityisruokavaliota. Koulutuspäivän tiedottamisessa sekä ilmoittautumislomakkeessa olisi voinut ilmaista selkeämmin ilmoittautumisen tarpeellisuuden.

Sekä palautteen että oman mielipiteen perusteella koulutuspäivä sujui odotetusti. Paikan päällä ilmoittautuminen sujui hyvin: ei syntynyt ruuhkaa ja lähes kaikki saapuivat hyvissä ajoin paikalle. Kaksikymmentä osallistujaa ei ollut ilmoittautunut etukäteen. Olimme varautuneet jopa 140 tulijaan, joten se ei tuottanut ongelmia. Etukäteen huolenaiheenamme oli lounasruokailun ja kahvituksen ruuhkautuminen. Suuria jonoja ei tullut ja kaikki ehtivät ajoissa takaisin seuraamaan luentoja. Osallistujamäärä arvioitiin suuremmaksi kuin se lopulta oli; tästä johtuen kahvituksen tarjoiluja jäi yli. Tarjoilun määrän arviointi oli vaikeaa. Palautelomakkeessa kysymys viisi käsitteli materiaalikansion hyödyllisyyttä. Jälkikäteen ajateltuna kysymyksen olisi voinut asetella toisin, esimerkiksi kysymällä oliko materiaalikansion sisältö kiinnostava. Omasta mielestämme materiaali oli

suunnattu hyvin kohdeyleisölle vaikka palautteen perusteella osallistujista yli 40 prosenttia ei ollut samaa eikä eri mieltä sisällön hyödyllisyydestä. Kysyttäessä kiinnostavuudesta tulokset olisivat olleet mahdollisesti erilaiset.

Projekti vaati kykyä mukautua muutoksiin. Koulutuspäivän suunnitteluvaiheessa saimme tietoomme joitain muutoksia sekä uusia tehtäviä liittyen opinnäytetyön toteutukseen. Tämä kuvastaa hyvin sitä, että opinnäytetyömme koostuu monesta pienestä osasta, jonka olemme koonneet yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Kykenimme reagoimaan muutoksiin asianmukaisella tavalla ja toimimaan muuttuneen tilanteen mukaan. Työskentelyä rajoitti, että moni toteutettu asia vaati suostumuksen projektiryhmältä tai sen jäseneltä, kuten esimerkiksi e-lomakkeen sisältö ja sponsoriyhteistyön toteutus. Vastaavalaista opinnäytetyötä tulevaisuudessa tekevien kannattaa ottaa työn suunnittelussa huomioon mahdolliset ja todennäköiset muutokset sekä aikataulujen pitävyys. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja Metropolia Ammattikorkeakoulu voivat jatkossa hyödyntää tämän opinnäytetyön sisältöä ja palautelomakkeiden tuloksia vastaavia koulutuspäiviä järjestettäessä.

8.3 Oman oppimisen arviointi ja ammatillinen kehittyminen

Tärkeänä oppimistavoitteenamme oli kehittyä ammatillisesti. Projektimuotoinen opinnäytetyö osoittautui meille sopivaksi työskentelytavaksi. Työskentelymuoto mahdollisti vastualueiden jakamisen joiltain osin mutta vaati myös vahvaa yhteistyötä ja kompromisseja. Vastuualueiden toteuttaminen opinnäytetyöprosessin aikana on ollut tasapuolista, joustavaa ja tehokasta. Työskentelimme suurimman osan ajasta yhdessä. Opinnäytetyön tekemisen myötä saimme olla mukana ROKOKO-hankkeessa, tutustuimme hankkeen työryhmään, pääsimme osallistumaan kokouksiin sekä teimme yhteistyötä moniammatillisesti Metropolian henkilöstön kanssa. Muita yhteistyökumppaneita opinnäytetyön aikana olivat Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Terveidenhoitajaliitto sekä Metka Cafe. Yhteistyössä toimiviin tahoihin kannattaa luoda hyvät sekä avoimet välit.

Opinnäytetyön tavoitteena on myös kehittää omaa ammatillista osaamista rokottajana ja saada rokotusosaamiseen liittyvä tietoperusta haltuun. Terveiden edistäminen ja siihen liittyvän toiminnan kuten kansallisten suositusten ja ohjelmien rakentaminen ja käyttöön pano muiden asiantuntijoiden sekä tahojen kanssa on terveydenhoitajan tehtävä. Haaralan ja Mellinin mukaan terveyden edistämisen näkökulman vahvistaminen terveys-

palveluissa on terveydenhoitajan asiantuntijuutta. Yhteiskunnallisten muutoksien ja terveyspoliittisten linjauksien seuraaminen on tärkeää. (Haarala – Mellin 2015: 26.) Koulutuspäivään osallistuminen toi meille ajantasaista tietoa rokottamiseen.

Yksi tärkeä osa ammatillista kehittymistä on oman alansa kehittäminen. Terveydenhoitajan yksi työmuoto on projekteissa työskenteleminen: koemme osaamisemme vahvistuneen tällä alueella sekä päässeemme vaikuttamaan alan kehittymiseen osana kokonaisuutta. Terveydenhoitajalla, kuten muillakin sosiaali- ja terveysalalla työskentelevillä, on mahdollisuus osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja viestimiseen. Omaa ammattialaa koskevien asioiden esiintuominen ja osallistuminen ajankohtaiseen julkiseen keskusteluun on osa ammattitaitoa. Hyvänä viestintäkanavana toimivat erilaiset mediat: radio, televisio, lehdistö ja sosiaalinen media. (Roivas – Karjalainen 2013:166–167.)

Opinnäytetyössä saimme taitoa tieteelliseen kirjoittamiseen sekä tapahtuman järjestämiseen. Opinnäytetyön prosessin aikana kriittinen ajattelu ja tiedonhankintataidot syvenyivät. Erityisesti projektimuotoisen työskentelyn hallinta, yhteistyön tekeminen eri toimijoiden kanssa ja organisointitaidot kehittyivät. Päiväkirjan pitäminen koko opinnäytetyöprosessin aikana ja aikataulujen huolellinen suunnitteleminen auttoivat kokonaisuuden hallinnassa. Oma aktiivisuus oli tärkeää. Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi on lisännyt osaamistamme ja yhdistänyt teoreettista sekä käytännön ammattiosaamista yli terveydenhoitajan perustyökuvan ulkopuolella. Koemme, että opinnäytetyö on myös näyttö osaamisesta työelämää varten.

8.4 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön eettisyyden ja luotettavuuden toteutumisesta vastaa lähtökohtaisesti jokainen tekijä itse. Työn tulee olla eettisesti kestävä kun sitä tarkastellaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan asettamien hyvän tieteellisen käytännön kriteereillä. Ohjeita sovelletaan lainsäädännön puitteissa ja hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtana on rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus koko prosessin ajan. Näitä ohjeita noudatetaan työn tekemisen aikana ja sen arvioinnissa, sekä tulosten tallentamisessa ja esittämisessä. Tutkimushankkeessa tehdään ennen tutkimuksen aloittamista kaikkien osapuolten kesken sopimukset, joissa ilmenee jokaisen oikeudet, periaatteet, vastuut ja velvollisuudet. Tekijöiden tulee huomioida ja kunnioittaa muiden tutkijoiden tekemää työtä asiallisin viitauksin ja lähdemerkinnöillä. Tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmät tulee olla eettisesti kestäviä ja tieteellisen tutkimuksen kriteereiden mukaisia. Tutkimuksen tulee

olla avointa ja vastuullista. Rahoituslähteet ja muut merkitykselliset sidonnaisuudet tulee ilmoittaa asianosaisille ja raportoitava tuloksia julkaistaessa. Myös tietosuojaa koskevat asiat tulee ottaa huomioon asianmukaisesti. Tutkimus tallennetaan sille asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Opinnäytetyö on osa ROKOKO-hanketta. Hankkeen yhtenä sisällöllisenä tavoitteena oli valtakunnallisen Rokotusosaamisen webinaarin järjestäminen, joten opinnäytetyömme tekeminen on eettisesti perusteltua. Opinnäytetyön alkaessa teimme sopimuksen työn toteuttamisesta Metropolia Ammattikorkeakoulun edustajien kanssa. Teoreettisen tiedon hankinta tehtiin laadukkaaseen ja tutkittuun tietoon perustuvista lähteistä. Koko prosessin ajan toimimme avoimesti ja vastuullisesti yhteistyössä ROKOKO-hankkeen toimijoiden kanssa. Palautelomakkeet ja niiden sisältämät tiedot käsiteltiin asianmukaisesti ja luottamuksellisesti. Opinnäytetyössämme käy selkeästi ilmi yhteys ROKOKO-hankkeeseen ja siihen liittyvät sidonnaisuudet ja rahoitukset. Valmis työ tarkistettiin plagioinnin tarkastusohjelma Turnitinin avulla, jotta mahdolliset tahattomat plagioinnit voitiin välttää. Työ on eettisesti kestävä ja toteutettu Tutkimuseettisen neuvottelukunnan hyvän tieteellisen käytännön kriteerejä noudattaen.

Lähteet

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992. Annettu Helsingissä 17.8.1992.

Haarala, Päivi – Mellin, Oili-Katriina 2015. Kansanterveystyö ja terveyden edistäminen. Teoksessa Haarala, Päivi – Honkanen, Hilikka – Mellin, Oili-Katriina – Tervaskanto-Mäentausta, Tiina: Terveydenhoitajan osaaminen. Helsinki: Edita.

Haarala, Päivi – Tervaskanto-Mäentausta, Tiina 2015. Terveydenhoitajatyön kehitys ja uudistuminen. Teoksessa Haarala, Päivi – Honkanen, Hilikka – Mellin, Oili-Katriina – Tervaskanto-Mäentausta, Tiina: Terveydenhoitajan osaaminen. Helsinki: Edita.

Hermanson, Elina 2012. Suomalainen rokotusohjelma. Kotineuvola. Luettavissa myös sähköisesti: <http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kot00704>. Luettu 27.2.2015.

Kauhanen, Juhani – Juurakko, Arto – Kauhanen, Ville 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. Helsinki: WSOY.

Kyngäs, Helvi – Kääriäinen, Maria – Poskiparta, Marita – Johansson, Kirsi – Hirvonen, Eila – Renfors, Timo 2007. Ohjaaminen hoitotyössä. Helsinki. WSOY Oppimateriaalit Oy.

Metropolia Ammattikorkeakoulu 2014. Palvelut. Hankeyhteistyö. Hankkeet. Verkko-dokumentti. <<http://www.metropolia.fi/tutkimus-ja-kehitys/hankkeet/terveys-ja-hoito-ala/rokoko/>> Luettu 15.1.2015

Moodle-verkkomateriaali. Metropolia Ammattikorkeakoulu. <<https://moodle.metropolia.fi/>>. Luettu 22.5.2015.

Nikula, Anne 2011. Vaccination Competence - The Concept and Evaluation. Akateeminen väitöskirja. Turun yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Luettavissa myös sähköisesti: <<http://www.doria.fi/handle/10024/72549>>.

Nikula, Anne 2015. Tartuntatautien ehkäisy, hoito ja rokottaminen. Teoksessa Haarala, Päivi – Honkanen, Hilikka – Mellin, Oili-Katriina – Tervaskanto-Mäentausta, Tiina: Terveydenhoitajan osaaminen. Helsinki: Edita.

Nikula, Anne – Hirvonen, Marja-Riitta – Elonsalo, Ulpu – Armanto, Annukka – Laaksonen, Camilla – Haarala, Päivi – Liinamo, Arja 2014. Rokotusopetuksen nykytila ja kehittäminen ammattikorkeakouluissa. Terveydenhoitaja - Hälsovårdaren 2014 (8). 40–41.

Nikula, Anne – Hupli, Maija – Rapola, Satu – Leino-Kilpi, Helena 2009. Vaccination Competence. Public Health Nursing 26 (2). 173–182.

Nikula, Anne – Rapola, Satu – Hupli, Maija – Leino-Kilpi, Helena 2009. Factors Strengthening and Weakening Vaccination Competence. International Journal of Nursing Practice 15 (5). 444–454.

Ojasalo, Katri – Moilanen, Teemu – Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät: uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Pielak, Karen L. – McIntyre, Cheryl C. – Tu, Andrew W. – Remple, Valencia P. – Halperin, Beth – Buxton, Jane A. 2010. Identifying attitudes, beliefs and reported practices of nurses and doctors as immunization providers. *Journal of Advanced Nursing* 66 (7). 1602–1611.

Roivas, Marianne – Karjalainen, Anna Liisa 2013. Sosiaali- ja terveysalan viestintä. Helsinki: Edita.

Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus 3 op -esite. ROKOKO-hanke. Luettavissa myös sähköisesti: <<http://www.metropolia.fi/rokotusosaaminen>>.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2014. Sosiaali- ja terveystietopalvelut. Terveystietopalvelut. Rokotukset. <<http://stm.fi/rokotukset>>. Luettu 17.11.2015.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2015. Vireillä. Rahoitukset ja avustukset. Tartuntatautien valvonnan määräraha. Päivitetty 13.2.2015. <http://www.stm.fi/vireilla/rahoitus_ja_avustukset/tartuntatautien_valvonnan_maararahat>. Luettu 20.2.2015.

STM 2006. Terveyden edistämisen laatusuositus. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2006:19. Helsinki: Yliopistopaino. Luettavissa myös sähköisesti: <http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-9303.pdf>.

Tartuntatautiasetus 786/1986. Annettu Helsingissä 31.10.1986.

Terveydenhoitajaliitto. Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry. <<http://www.terveydenhoitajaliitto.fi/fi/terveydenhoitajaliitto>>. Luettu 26.11.2015.

THL 2014a. Rokotuskattavuus. Rokottaminen. Päivitetty 19.12.2014. <<http://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/kansallinen-rokotusohjelma/rokotuskattavuus>>. Luettu 1.2.2015.

THL 2014b. Pikkulasten rokotuskattavuus. Rokottaminen. Päivitetty 18.3.2014. <<http://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/kansallinen-rokotusohjelma/rokotuskattavuus/pikkulasten-rokotuskattavuus>>. Luettu 1.2.2015.

THL2014c. Eri ryhmien rokotukset. Rokottaminen. Päivitetty 10.3.2014. <<https://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/eri-ryhmien-rokotukset>>. Luettu 10.3.2015.

THL 2015a. Kansallinen rokotusohjelma. Rokottaminen. Päivitetty 29.1.2015. <<http://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/kansallinen-rokotusohjelma>>. Luettu 1.2.2015.

THL 2015b. Rokottaja. Rokottaminen. Päivitetty 17.4.2015. <<https://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen/kaytannon-ohjeita/rokottaminen-askel-askeleelta/rokottaja>>. Luettu 7.10.2015.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkaus-epäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Verkkodokumentti. <http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf>. Luettu 9.11.2015.

Vallo, Helena – Häyrinen, Eija 2014. Tapahtuma on tilaisuus: tapahtumamarkkinointi ja tapahtumien järjestäminen. Helsinki: Tietosanoma.

Vehkalahti, Kimmo 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

Vilka, Hanna – Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

World Health Organization, WHO 2015. Vaccine-preventable diseases: monitoring system. 2015 global summary. Päivitetty 5.12.2014. <[http://apps.who.int/immunization_monitoring/globalsummary/countries?countrycriteria\[country\]\[\]=FIN&commit=OK](http://apps.who.int/immunization_monitoring/globalsummary/countries?countrycriteria[country][]=FIN&commit=OK)>. Luettu 8.3.2015.

Ilmoittautumislomake

Ilmoittautuminen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Metropolia ammattikorkeakoulun järjestämään valtakunnalliseen Rokotusosaamisen koulutuspäivään 8.9.2015

Koulutus järjestetään Metropolia Ammattikorkeakoulussa, Tukholmankatu 10, tiistaina 8.9.2015 klo 8.30 - 16.00.

Kahvin tarjoaa Suomen Terveystieteiden tutkimuskeskus. Lounas järjestetään omakustanteisesti Tukholmankatu 10:n Unicafe-ravintolassa.

Koulutus on tarkoitettu ammattikorkeakoulujen opettajille ja opiskelijoille, terveydenhuollon ammattihenkilöille sekä muille rokotuskoulutusosaamisen kehittämisestä kiinnostuneille.

Tervetuloa!

Tähdellä (*) merkityt kentät ovat pakollisia. Muista lopuksi painaa "Tallenna"-painiketta.

Yhteystietosi

Sukunimi

Etunimi

Organisaatio

Nimike

Sähköpostiosoite

Erityisruokavalio

Tietojen lähetykset

Tallenna

Kiitos ilmoittautumisestasi!

Vahvistusviesti ilmoittautumisesta Rokotusosaamisen koulutuspäivään 8.9.2015

Hei!

Olet ilmoittautunut tiistaina 8.9.2015 pidettävään valtakunnalliseen Rokotusosaamisen koulutuspäivään. Ilmoittautumisesi on tallennettu. Koulutus järjestetään Metropolia ammattikorkeakoulun D-auditoriossa kello 8.30–16.00.

Saapumisohjeet:

Käyntiosoite Tukholmankatu 10, 00290 Helsinki.

Suosittellemme käyttämään julkista liikennettä, sillä Metropolialla ei ole erillisiä pysäköintipaikkoja. Lähin pysäköintialue on Meilahden urheilukentän parkkipaikka.

Pääset kätevimmin paikalle julkisen liikenteen kulkuneuvoilla:

raitiovaunulla 4 (poistumis pysäkki Meilahden sairaala)

busseilla 58, 14, 18

HSL Reittiopas -palvelusta löydät itsellesi sopivimman reitin.

Saavuthan ajoissa paikalle, jotta webinaari päästään aloittamaan aikataulun mukaisesti. Koulutus alkaa kello 8.30, ilmoittaudu hyvissä ajoin sisääntuloaulan ilmoittautumispiisteellä. Ilmoittautumisen yhteydessä sinulle jaetaan koulutuspäivän materiaalikansio sekä kahvilipuke.

Iltapäiväkahvin tarjoaa Suomen Terveystieteiden tutkimuskeskus. Lounas järjestetään omakustanteisesti Tukholmankatu 10:n Unicafe-ravintolassa.

Koulutuspäivän ohjelma

Rokotusosaamisen koulutuspäivä 8.9.2015

Aika: tiistai 8.9.2015 klo 8.30–15.30

Paikka: Metropolia Ammattikorkeakoulu, Tukholmankatu 10, Helsinki

Ohjelma

Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus osaksi opetussuunnitelmia

- 8.30–8.35 Koulutuspäivän avaus
Ulpu Elonsalo, asiantuntijalääkäri, THL
- 8.35–8.50 Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus – Licence to vaccinate
Ulpu Elonsalo, asiantuntijalääkäri, THL
- 8.50–9.05 Koulutuskokonaisuus ammattikorkeakoulujen ja opiskelijoiden kannalta
Anne Nikula, yliopettaja, Metropolia
- 9.05–9.15 Keskustelua
- 9.15–9.30 Tauko

Rokotusosaamisen peruspilarit

- 9.30–10.00 Mitä rokottajan tulee osata?
Ulpu Elonsalo, asiantuntijalääkäri, THL
- 10.00–10.30 Rokotteiden säilyvyys - käsitteletkö rokotteita oikein?
Nina Strömberg, terveydenhoitaja, THL
- 10.30–11.00 Miksi rokotukset tulee kirjata? – Miten kirjaan ne oikein?
Susanna Jääskeläinen, terveydenhoitaja, THL
- 11.00-12.00 Omakustanteinen lounas

Rokotusosaamisen koulutuspäivä 8.9.2015

Aika: tiistai 8.9.2015 klo 8.30–15.30

Paikka: Metropolia Ammattikorkeakoulu, Tukholmankatu 10, Helsinki

Ohjelma

Eväitä rokotuksiin epäilevästi suhtautuvan kohtaamiseen

12.00–12.30 Rokotuksia epäilevä – Mitä sanon, mitä teen?

Ulpu Elosalo, asiantuntijalääkäri, THL

12.30–13.00 Mitä rokottamattomuus tarkoittaa yksilön ja yhteisön kannalta?

Tuija Leino, ylilääkäri, THL

13.00–13.20 Haittavaikutus vai mikälie?

Ulpu Elonsalo, asiantuntijalääkäri, THL

13.20–13.35 Rokotusten haittavaikutusilmoitusjärjestelmä

Tiina Jaakkola, ylilääkäri, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, Fimea

13.35–14.00 Haittavaikutusten seurantakeinot – Mitä tarvitaan syy-yhteyden arvioimiseen?

Hanna Nohynek, ylilääkäri, THL

14.00–14.30 Terveydenhoitajaliiton tarjoama kahvitus Metka Cafessa

Rokotuksista suojaa sinulle ja potilaillesi

14.30–15.00 Rokote suojaa sekä työntekijää että potilasta

Tuija Leino, ylilääkäri, THL

15.00–15.15 Terveydenhuollon opiskelijoiden hepatiitti B-rokotukset kuntoon

Taneli Puumalainen, ylilääkäri, THL

15.15–15.25 Rokotusten järjestämisessä huomioitavaa

Ulpu Elonsalo, asiantuntijalääkäri, THL

15.25–15.30 Koulutuspäivän lopetus

Ulpu Elonsalo, asiantuntijalääkäri, THL

Palautekysely Rokotusosaamisen koulutuspäivän järjestelyistä Metropolian auditoriossa osallistuneille

Rokotusosaamisen koulutuspäivä 8.9.2015

Arvioi koulutuspäivän käytännön järjestelyjen sujuvuutta ja materiaalikansion hyödyllisyyttä

1= Täysin eri mieltä 2= Jokseenkin eri mieltä 3= Ei samaa eikä eri mieltä 4= Jokseenkin samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä

	täysin eri mieltä			täysin samaa mieltä	
1. Ilmoittautuminen koulutukseen e-lomakkeella oli helppoa	1	2	3	4	5
2. Ilmoittautuminen koulutuspäivänä Metropoliasa oli sujuvaa	1	2	3	4	5
3. Lounasjärjestelyt toimivat sujuvasti	1	2	3	4	5
4. Kahvitarjoilu oli sujuvaa	1	2	3	4	5
5. Materiaalikansion sisältö oli hyödyllinen	1	2	3	4	5
6. Taukoja oli riittävästi	1	2	3	4	5
7. Tauot olivat sopivan pituisia	1	2	3	4	5

jatkuu kääntöpuolella

8. Mitä muuta palautetta haluat antaa? Vapaa sana:

Kiitos vastaamisesta ja hyvää syksyä!

Toivottavat terveydenhoitajaopiskelijat Riina Chandi ja Tiina Korhonen
koulutuspäivän järjestämiseen osallistuneet opinnäytetyöntekijät

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen palautekysely webinaarista

Rokotusosaamisen koulutuspäivä

8.9.2015

Palautekysely

Rokotusosaamisen koulutuspäivä

8.9.2015

Palautekysely

1. Vastaajan tiedot

- Lääkäri
- Erikoislääkäri
- Sairaanhoidaja
- Terveydenhoitaja
- Apteekkari/proviisori/farmaseutti
- Opettaja
- Opiskelija
- Jokin muu, mikä? _____

1.2 Olen lisäksi

- Rokotusvastuulääkäri
- Rokotusvastuuhoidaja
- Hygieniahoidaja/tartuntatautihoitaja
- Tartuntatautilääkäri / tartuntatautien torjunnasta vastaava lääkäri
- Ei mikään näistä, jokin muu mikä? _____

1.3 Jos olet opiskelija, mitä tutkintoa suoritat?

- Terveydenhoitaja

- Sairaanhoidtaja
- Kätilö
- Lääketieteen lisensiaatti
- Farmaseutti/proviisori
- Jokin muu, mikä? _____

1.4 Toimipaikka (voit valita useamman vaihtoehdon)

- Terveyskeskus
- Yliopisto-, keskus- tai aluesairaala
- Yksityinen työterveyshuolto
- Muu yksityinen terveydenhuolto
- Apteekki
- Sairaala-apteekki/lääkekeskus
- Opiskeluterveydenhuolto
- Ammattikorkeakoulu
- Yliopisto
- Jokin muu, mikä? _____

1.5 Jos työskentelet terveyskeskuksessa, valitse seuraavista yksi tai useampi vaihtoehto

- Neuvola
- Koulu/opiskeluterveydenhuolto
- Terveysaseman/terveyskeskuksen avovastaanotto
- Työterveyshuolto
- Kotihoito/kotisairaanhoito
- Vuodeosasto
- Jokin muu, mikä? _____

1.6 Ikä

- <25
- 26–35
- 36–45
- 46–55
- 56–65
- 66>

2. Rokotusosaamisen koulutuspäivän järjestelyt ja ohjelmakokonaisuus

2.1 Mistä sait tiedon rokotusosaamisen koulutuspäivästä?

- Rokotusyhteyshenkilö
- Rokottaminen-verkkosivu
- THL:n Rokotelähtämö
- Infektiouutiset
- Ammattikorkeakoulun kautta
- Muuta kautta, miten? _____

2.2 Ohjeet verkko-seminaariin osallistumisesta olivat riittävät

- Kyllä
- Ei

Jos valitsit ei, mitä olisit kaivannut? _____

2.3 Arvioi ohjelmakokonaisuutta

	teoreettinen		käytännönläheinen		
Kokonaiskäsitykseni ohjelmasta					
	1	2	3	4	5

2.4 Arvioi ennakko-odotuksiasi ohjelmasta

			huonosti			hyvin
	Ohjelma vastasi ennakko-odotuksiani					
	1	2	3	4	5	

2.5 Verkko-seminaariin osallistuminen oli mahdollista työpäivän aikana

			huonosti			hyvin
	Verkko-seminaariin osallistuminen oli mahdollista työpäivän aikana					
	1	2	3	4	5	

2.6 Osallistu in verkko-seminaariin

- Koko päivän ajan
- Osan päivästä

3. Esitysten sisällön arviointi

3.1 Arvioi esitysten merkitystä työsi, opintojesi tai tulevan työsi kannalta?

	Ei merkitystä – Erittäin tärkeä			En osallistunut	
	1	2	3	4	5

Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus osaksi opetussuunnitelmia

- Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus – Licence to vaccinate
- Koulutuskokonaisuus ammattikorkeakoulujen ja opiskelijoiden kannaltaRokot

Rokotusosaamisen peruspilarit

- Mitä rokottajan tulee osata?
- Rokotteiden säilyvyys - Käsitteletkö rokotteita oikein?
- Miksi rokotukset tulee kirjata? – Miten kirjaan ne oikein?

Eväitä rokotuksiin epäilevästi suhtautuvan kohtaamiseen

- Rokotuksia epäilevä –Mitä sanon, mitä teen?
- Mitä rokottamattomuus tarkoittaa yksilön ja yhteisön kannalta?
- Haittavaikutus vai mikälie?
- Rokotusten haittavaikutusilmoitusjärjestelmä
- Haittavaikutusten seurantakeinot – Mitä tarvitaan syy-yhteyden arvioimiseen?

Rokotuksista suojaa sinulle ja potilaillesi

- Rokote suojaa sekä työntekijää että potilasta
- Terveystieteiden opiskelijoiden hepatiitti B-rokotukset kuntoon
- Rokotusten järjestämisessä huomioitavaa
- Verkko-seminaarin lopetus

4. Sana on vapaa

Mikä oli Rokotusosaamisen koulutuspäivässä antoisinta?

Kiinnostaisiko sinua myös jatkossa osallistua THL:n järjestämiin verkko-seminareihin?

- Kyllä
- Ei

Minkä pituiseen verkko-seminariin sinun olisi helppo osallistua?

- 1 tunti

- 1-2 tuntia
- 2-3 tuntia
- koko päivän kestoinen

Luentoaiheitoivomuksia mahdollisiin tuleviin koulutuksiin?

Kehittämisehdotuksia?

Artikkeli Metropolia Ammattikorkeakoulun Rokotusosaamisen kotisivuilla: ”Rokotusosaamisen koulutuspäivä verkkoseminaarina Metropoliasa”

Rokotusosaamisen koulutuspäivä verkkoseminaarina Metropoliasa

”Kaikki eivät rokota, mutta rokottaminen on silti kaikkien asia”

Opiskelijat Tiina Korhonen ja Riina Chandi tekevät opinnäyteyötä ROKOKO-hankkeeseen. He vastasivat verkkoseminaarin käytännön järjestelyistä.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja Metropolia Ammattikorkeakoulun yhdessä järjestämään **valtakunnalliseen rokotusosaamisen koulutuspäivään** Tukholmankadulle oli ilmoittautunut lukuisa joukko terveydenhoidon ammattilaisia ja terveydenhoidon opiskelijoita. Diakonia ammattikorkeakoulun opettaja Annukka Armanto oli opiskelijoidensa kanssa paikan päällä ja Turun ammattikorkeakoulun opettaja Irmeli Leino opiskelijoineen etäyhteyden päässä Turussa.

Seminaarin suurin kuuntelijajoukko olikin verkon päässä. Tilaisuutta oli mahdollista seurata verkon kautta ja esittää kysymyksiä interaktiivisesti. Kommunikaatio niin salissa kuin verkossa olikin vilkasta.

Webinaarissa kuultiin kattava paketti rokottamisesta, kuten Mitä rokottajan taitoihin kuuluu? Käsitteletkö rokotteita oikein? Miksi rokotukset tulee kirjata ja miten kirjaat ne oikein? Onko rokotuksilla haittavaikutuksia? Mitä tehdä, kun kohtaa rokotuksia epäilevän asiakkaan?

Asiantuntijapuheenvuoroja pitivät Ulpu Elonsalo, asiantuntijalääkäri, THL, Nina Strömberg, terveydenhoitaja, THL, Susanna Jääskeläinen, terveydenhoitaja, THL, Tiina Jaakkola, ylilääkäri, Fimea, Hanna Nohynek, ylilääkäri THL ja Taneli Puumalainen, ylilääkäri, THL.

Tilaisuuden puheenjohtaja ja asiantuntijalääkäri Ulpu Elonsalo kuvaili miksi epäröintiä rokotusten suhteen voi esiintyä. Kun rokotuksilla ehkäistäviä tauteja, jälkitauteja, vammautumisia ja kuolemia ei nähdä, unohtuu se kuinka tarpeellisia rokotukset ovat. Sosiaalinen media, ”minäitse”-kulttuuri ja lähipiirin kokemukset vaikuttavat ihmisten mielipiteisiin. Toisaalta taas luottamus lääketieteeseen ja asiantuntijoihin on rapautunut. Asiaan vaikuttaa myös ihmisen elämäntavot ja uskonto.

Tuija Leino, Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen ylilääkäri kertoi, mitä rokottamattomuus tarkoittaa yksilön ja yhteisön kannalta. Hän varoitti, että esimerkiksi jäykkäkouristusta alkaisi esiintyä heti, jos rokotuskattavuus heikentyisi. Tuhkarokko puolestaan palaisi maahan ensimmäisenä jo meiltä hävitetyistä taudeista. ”Tämän vuoksi rokotusosaamisen koulutus ja hyvät ohjaus- ja keskustelutaidot korostuvat tänä päivänä”, yliopettaja ja ROKOKO-hankkeen projektipäällikkö Anne Nikula Metropolista huomioi.

Valtakunnallinen rokotusosaamisen koulutus käynnistyi syksyllä

Rokotus on yksi merkittävimmistä ennaltaehkäisevän terveydenhuollon toimista. ”Kaikkilla, jotka työskentelevät rokotusten kanssa pitää olla ajantasaiset tiedot ja taidot”, Ulpu Elonsalo kuvailee.

Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus on kehitetty Metropolian koordinoimassa hankkeessa, jossa kumppaneina ovat THL, Diakonia-ammattikorkeakoulu ja Turun ammattikorkeakoulu. Koulutukselle on ollut selkeä tarve, sillä Terveyden- ja hyvinvoinnin laitokselle tulee jatkuvasti kentältä pyyntöjä rokotuskoulutukseen liittyen. Ammattikorkeakouluille suunnatun kyselyn perusteella vain joissain ammattikorkeakouluissa on ollut selkeä erillinen rokotusosaamisen opetusosio, kolmesta oppilaitoksesta opetusosio puuttui kokonaan. On myös ollut huutava tarve yhtenäiselle materiaalille.

Koulutus on laadittu rokotusosaamisen laadun takaamiseksi ja parantamiseksi. Tavoitteena on, että koulutuskokonaisuus otetaan valtakunnallisesti opetussuunnitelmiin mukaan kaikissa ammattikorkeakouluissa, joissa koulutetaan terveydenhoitajia, sairaanhoitajia ja kättilöitä. ”Koulutuksesta on saatu mielenkiintoinen ja innostava kokonaisuus”, Ulpu Elonsalo kiteyttää.

Koulutuskokonaisuuden suorittaneilla on mahdollisuus saada työkalut rokottamisen haasteisiin ja hyvät valmiudet omaan ammattitaitoon. Tilaisuudessa myös muistutettiin,

että tartuntatautilain muutokset ovat tulossa, mikä tulee vaikuttamaan valtakunnalliseen rokotustoimintaan.

Opiskelijat ovat olleet tyytyväisiä koulutukseen

Anne Nikula esitteli koulutuskokonaisuutta ja Moodle-verkkoalustaa. Opettaja saa Metropolista sisäänkirjautumisohteet Moodleen ja ohjeita. Koulutus sisältää erilaisia oppimistehtäviä: portfolioon palautettavia tehtäviä, itsereflektio- ja pop up-tehtäviä. Jokaisella koululla on oma portfolio sekä myös oma Tentti-kansionsa. Paikallinen opettaja määrittää oman koulunsa opiskelijoiden tenttien aikataulutukset, tarkastaa hyväksytyt tentit ja tallentaa arvioinnit. Yhteensä 16 ammattikorkeakoulun yksikköä on jo tänä syksynä ottanut koulutuskokonaisuuden käyttöön. ”Opiskelijat ovat antaneet oikein hyvää ja innostunutta palautetta esimerkiksi portfolioista”, Anne Nikula sanoo.

Lisätietoa:

THL:n rokottaminen-sivusto: <https://www.thl.fi/fi/web/rokottaminen>

Webinaarin esitykset tallennetaan Rokottaminen -> Käytännön ohjeet -> materiaali-pankki.

Rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus: <http://www.metropolia.fi/tutkimus-ja-kehitys/hankkeet/terveysja-hoitoala/rokoko/>